

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

**TADY A TAM: ČESKÉ AU-PAIR V ANGLOFONNÍM PROSTŘEDÍ
V TRANSNACIONÁLNÍ PERSPEKTIVĚ**

Bc. Štěpánka Pražáková

Diplomová práce

2016

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Štěpánka Pražáková**
Osobní číslo: **H14433**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Tady a tam: české au-pair v anglofonním prostředí
v transnacionální perspektivě**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka bude studovat au-pair působící ve Velké Británii a Irsku z transnacionální perspektivy, a to jak na základě osobních zkušeností, tak na základě interakcí s dalšími sociálními aktéry světa českých au-pair v Anglii i Irsku a posléze u nás. Zjišťovat bude zejména to, jak se mění role, status a identita au-pair po příjezdu do cílové země a jak se tato změna projevuje po návratu.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Tomáš Samek, M.A., Ph.D.**
Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce: **30. dubna 2015**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2016**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.
 Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
532 10 Pardubice, Studentská 84

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2015

Příloha zadání diplomové práce

Seznam odborné literatury:

- ANDERSON, Bridget. "A Very Private Business Exploring the Demand for Migrant Domestic Workers." *European Journal of Women's Studies* 14.3 (2007): 247-264.
- BAHMA, Miloslav. Latentná ekonomika kultúrnej výmeny au pair. In: *Sociológia*. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 2005, s. 449-474. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/020610433.pdf>
- BÚRIKOVÁ, Zuzana a Daniel MILLER. *Au-pair*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. ISBN 978-80-7419-151-0.
- COX, Rosie, and Rekha NARULA. "Playing happy families: rules and relationships in au pair employing households in London, England." *Gender, Place and Culture* 10.4 (2003): 333-344.
- DÖMENY, Eva. *Slečna au-pair, aneb, Jak jsem pečovala o anglické děti*. Praha: Formát, 2003. ISBN 80-86718-17-4.
- GOFFMAN, Erving. *Všichni hrajeme divadlo: Sebe prezentace v každodenním životě*. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon, 1999. ISBN 80-902482-4-1.
- HESS, Sabine, and Annette PUCKHABER. "'Big sisters' are better domestic servants?! comments on the booming au pair business." *Feminist Review* 77.1 (2004): 65-78.
- HESS, Sabine. "'I am not willing to return at this time...'-Transmigration of Eastern European Women as Transformation. Strategy." *Acta Ethnographica Hungarica* 51.1 (2006): 31-42.
- NAGY, Cecilia Bobala. "Linguistic and Socio- Cultural Outcomes of the Au Pair Experience in the United Kingdom." *Linguistic and Intercultural Communication* 8. 3 (2008): 172-191.
- PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2013. ISBN 978-80-7418-161-0 (brož.).
- PINK, Sarah. "Informants' who come'home'." *Constructing the field: Ethnographic fieldwork in the contemporary world* (2000):96-119.
- PARRENAS, Rhacel Salazar. *Servants of Globalization: Women, Migration and domestic Work*. Standford: Standford University Press, 2001. ISBN 0-8407-3921-8.
- PEDRAZA, Silvia. *Women and Migration: The Social Consequences of Gender* [online].1991 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2083345?sid=21105859427351&uid=4&uid=37>
- ROLLINS, Judith. *Between Women: Domesticity and their employers*. Philadelphia: Temple University Press, 1985. ISBN 0-87722-383-1.
- WALKERDINE, Valerie. "Workers in the new economy: Transformation as border crossing." *Ethos* 34.1 (2006): 10-41.
- YODANIS, Carrie. *Foreign Visitor, Exchange Student, or Family Member? A Study of Au Pair Policies in the United States, United Kingdom, and Australia*. *International Journal of Sociology and Social Policy* [online]. 2005, roč. 25, č. 9, s. 41-64 [cit. 2015-04-02]. Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/01443330510791171>

PROHLÁŠENÍ:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše. Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Kozolupech dne 30. 11. 2016

Bc. Štěpánka Pražáková

Ráda bych skrze tyto řádky poděkovala lidem, kteří mi byli velkou oporou při studiu na vysoké škole. V první řadě chci poděkovat svým rodičům za jejich vlídná slova a klid, který mi dopřávali během zkouškového období i při psaní této práce. Dále pak mému příteli, který mi rád poradil, když jsem se ocitla ve slepé uličce a nevěděla jsem kudy dál. Dále svým učitelům, ke kterým jsem vždy mohla přijít pro radu nebo doporučení. Pak také vedoucímu své práce za to, že byl vlídný i kritický, což mne vždy dohnalo ke zlepšení. V neposlední řadě chci poděkovat svým spolužákům a přátelům. Zažili jsme na univerzitě skvělých pět let, spřátelili jsme se a vzájemně podporovali, bez vás by to určitě nešlo.

NÁZEV:

Tady a tam: české au-pair v anglofonním prostředí v transnacionální perspektivě

ANOTACE:

Tato diplomová práce se zabývá tématem au-pair. Je zaměřena na dívky, které tuto práci vykonávají nebo jako au-pair už pracovaly a to ve Velké Británii nebo v Irsku. Diplomová práce se zajímá o několik klíčových pojmů a to o status, změnu identity a roli dívky v hostitelské rodině. Používám zde jak o teoretická fakta, tak vlastní výzkum a rozhovory s informátorkami. Práce není rozdělena na teoretickou a praktickou část, tyto pojmy se prolínají.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Au-pair, migrace, transnacionalismus, identita, status

TITLE

Here and There: Czech Au-pairs in an English-speaking environment from a Transnational Perspective

ANNOTATION

This thesis deals with the au pair. It focuses on girls who undertake this work or au-pair have worked and in the UK or Ireland. The thesis is interested in several key concepts and a status change of identity and role of the girl in a host family. I use here as a theoretical facts and on its own research and interview with the informants. Work is not divided into theoretical and practical part, these concepts are intertwined.

KEY WORDS

Au pair, migration, transnationalism, identity, status

Obsah:

Úvod.....	1
1 Hledání vhodné rodiny.....	4
2 Au-pair a transnacionalismus.....	7
3 Migrace a transnacionální migrace	8
4 Divadlo podle Goffmana.....	11
5 Au-pair a jazyk.....	12
6 Au-pair a rasismus	13
7 Člen rodiny?.....	15
8 Hlídaní dětí přes prázdniny	17
9 Stereotyp a zase ten stereotyp	19
10 Předávání znalostí z au-pair na au-pair	21
11 Jídlo, hlad a transnacionalismus.....	22
12 Střípky z terénního deníku	25
12.1 Cesta z Česka.....	25
13 Výběr toho nejlepšího z terénního deníku.....	28
13.1 Den první.....	28
13.2 Den druhý.....	30
13.3 Den pátý	31
13.4 Den sedmý.....	32
13.5 Den devátý.....	33
13.6 Den jedenáctý.....	34
13.7 Den patnáctý.....	35
13.8 Den dvacátý první	36
13.9 Den dvacátý šestý.....	37
13.10 Den třicátý.....	38
13.11 Den třicátý čtvrtý	39
13.12 Den čtyřicátý pátý	39
13.13 Den čtyřicátý osmý a čtyřicátý devátý.....	40
13.14 Pokus o kontakt s rodinou.....	41
13.15 Závěr kapitoly	42
14 Zážitky informátorek.....	44
14.1 Pája	44
14.2 Nina	46

14.3	Klaudie.....	48
14.4	Gabriela	50
14.5	Monika.....	52
14.6	Andy	53
14.7	Shrnutí	56
15	Závěr.....	59
16	Seznam literatury.....	61
	Seznam příloh:.....	64

Úvod

Když nastal čas rozhodnout se, jakému tématu věnuji svou diplomovou práci, nemusela jsem nijak dlouze přemýšlet. Po prvním ročníku magisterského studia jsem odjela jako au-pair do Irska. Zde jsem měla na starost tři děti. V rodině jsem strávila téměř celé léto. Po příjezdu zpět jsem si pročetla deník, který jsem si tam vedla. Některé pasáže mne přinutily začít se o téma au-pair zajímat více do hloubky. Nejdříve jsem se zabývala beletristickými knihami, kde au-pair popisují své zážitky, ale to mi nestačilo. Chtěla jsem se ponořit více do odborných publikací, což jsem také učinila.

Ve své diplomové práci se zaměřuji na změnu statusu, role a identity au-pair při příjezdu do cílové země a následně, jak se tyto změny projevují při návratu domů. K této práci jsem použila jak odborné publikace tak několik beletristických knih. Také jsem pracovala se svými poznámkami z terénního deníku. V práci se objevují etnografické pasáže, které dokreslují atmosféru a pocity, které mohou dívky mít při práci au-pair. Chci dát prostor samotným informátorkám. Nechám je mluvit skrze tyto řádky, chci, aby se samy vyjádřily o své zkušenosti au-pair. Judith Rollins ve své ženské studii dělá něco obdobného. I když se autorka zabývá spíše sociální psychologií (Rollins 1985), byly mi její řádky inspirací. Článek od Sabine Pink (2000) byl jeden z prvních odborných článků, které jsem pro tuto práci přečetla, bohužel zde pro něj nemám uplatnění.

Ne vždy migrovaly ženy. Když migrovali ze země muži za prací, ženy obvykle zůstávaly doma. Staraly se zde o domácnost, děti, dobytek a v některých případech i polnosti. Více opuštěných žen drželo pohromadě. Navzájem si pomáhaly. Ženy byly odkázány na peníze přicházející od jejich mužů. Když si muž vydobyl určité postavení ve společnosti a zajistil slušné bydlení, ženy jej většinou následovaly (Pedraza 1991).

Pokud čteme historické prameny o migraci, je až zarážející jak jsou v nich ženy opomíjeny. Silvia Pedraza tuto skutečnost vysvětluje tím, že muž zastává post ve veřejném prostoru a žena v soukromém tedy v domácnosti. Jejich osobní životy, které se točily kolem rodného domu a dětí, mnoho antropologů nebo spisovatelů opomíjelo (Pedraza 1991).

Jak už jsem zmiňovala, muži migrovali a ženy je po nějakém čase následovaly. Většinou se jim nechtělo opouštět rodné místo, ale pro udržení rodiny to byla nutnost. Pedraza (1991) mluví především o migraci mužů z východní Evropy do Ameriky a jejich ženách.

Po nějaké době i ženy začaly migrovat za prací, a to bez svých mužů. Ženy se osamostatňují, mají vlastní peníze a přestávají být závislé na manželovi nebo rodině. Ženy měly tendenci nové domovy v cizí zemi zvelebovat a zkrášlovat. Vydělané peníze utracely za nábytek a za další vybavení bytu. Tak měly výmluvu, proč se nemohou vrátit domů, i když se spíše nechtěly vzdát nově nabyté svobody (Pedraza 1991).

Překračování státních hranic je velice důležité k uvědomění si svobody. Každý jedinec zkoumá nové pole individuálně, ať už se jedná o hranice státní, psychické, kulturní či sociální.

Člověk, který opouští svou zemi, vlastně opouští i určitou komunitu, hledá zaměstnání a snaží se zapadnout do komunity nové. Ženy, které překračují hranice, se snaží získat vyšší společenský status. Snaží se zapomenout na předchozí život, je to nutné pro budování toho nového. V této snaze jim pomáhá studium. Dívky vědí, že jestli se chtějí posunout na společenském žebříčku, je důležité mít dobré vzdělání (Walkerdine 2006).

Takto je tomu i dodnes: mladí lidé cestují po celém světě za vzděláním, většinou z důvodů zlepšení se v cizím jazyce, ale také kvůli novým zážitkům a navazování přátelství. V dnešní době je v nabídce široká škála jazykových kurzů, vzdělávacích pobytů apod.

Sabine Hess (2006) se tématem ženy a pracovními možnostmi v zahraničí zabývá velmi podrobně. Pokud žena migruje a následně se stává au-pair či služkou nebo jinou

pomocnou silou v domácnosti, šetří tím vlastně čas. Čas na manželství, rodinu a věčný koloběh kolem toho. Čas, který jejím vrstevnicím nastane dříve, protože zůstanou v rodné zemi. Dívky vlastně utíkají, aby něco zažily, naučily se jazyk a doufají, že se v nové zemi uchytanou, aby se vyhnuly osudu, který je doma čeká. Hess sice mluví o Východoevropankách po pádu železné opony, takže pro dnešní dobu to už není aktuální téma, ale rozhodně vhodné k zamyšlení. (Hess 2006)

Z beletristických knih (např. Slečna au-pair, aneb, Jak jsem pečovala o anglické děti) (Dömeny 2003) vyplývá, že mnoho dívek opouští Česko nebo Slovensko, aby se stalo au-pair právě kvůli tomu, aby se osamostatnily, vydělaly si nějaké peníze a nemusely se tak cítit závislé na rodině. Práci au-pair berou jako možnost zlepšit se v cizím jazyce, a proto navštěvují jazykové kurzy. Rodina dívkám v době školy dává volno. Je to výhodné pro obě skupiny, dívka si kurz platí sama a rodina s ní pak může lépe komunikovat. Při výběru vhodné rodiny je pro dívku velké plus právě lokalita, ve které je nějaká jazyková škola. Kurzy jazykových škol nenabízejí jen zlepšení jazykových dovedností, ale pro dívky je to také příležitost k seznámení. Díky navazování kontaktů se v nové zemi nemusí cítit tak osaměle. Práce au-pair můžeme dále definovat jako formu kulturního výměnného programu. V článku od Hess a Puckhaber (2004) se můžeme dočíst i o druhé stránce tohoto zaměstnání: ženy bývají vykořisťované. „Velké sestry,“ jak tyto dívky označují autorky v článku, nejsou pro rodinu víc než služky a o statusu člena rodiny, který by měl být samozřejmostí, nemůže být řeč. (Hess, Puckhaber 2004).

1 Hledání vhodné rodiny

Z úst jiných au-pair i z literatury zabývající se touto tematikou zní to samé: tolik nezáleží, v jaké lokalitě se ocitnete a co všechno musíte vykonávat, ale hlavně na tom, jaká rodina si vás vybere. Pokud se dívka chce stát au-pair, měla by začít s hledáním vhodné rodiny včas. Sama jsem také situaci nepodcenila a začala jsem hledat vhodnou rodinu již koncem února. Každá au-pair volí jinou taktiku. Některým poslouží agentura a jiné hledají na vlastní pěst. Patřím do druhé skupiny.

Sama jsem se zdarma zaregistrovala na webovou stránku aupairworld.com. Vyplnila jsem základní údaje o sobě – jméno, příjmení, národnost. Dále jsem si zvolila jakou zemi pro au-pair preferuji. Zadala jsem si Anglii, Skotsko a Irsko. Dále je důležité vyplnit, co od rodiny au-pair očekává; kolik je schopna ohlídat děti a jak by měly být staré. Nutné je také vyplnit úroveň angličtiny i lokalitu, jestli preferuje město, vesnici či venkov. Dotazník se dále ptá, zdali jste kuřák nebo ne, jestli máte řidičské oprávnění, jestli vám nevádí domácí práce, jaké jsou vaše zkušenosti jako au-pair, jestli jste pracovala s dětmi s postižením a jestli vám vadí, když bude mít rodina pouze jednoho rodiče. Na závěr napíšete krátkou esej o sobě. Odkud žadatelka pochází, jaké má koníčky, zkušenosti a vztah k dětem. Nakonec jsem přidala na svůj nový profil nějaké fotky a hledání mohlo začít.

Při potvrzení registrace stránka vygeneruje potencionálně vhodné rodiny. Pokud se objeví na profilu, jsou dvě možnosti. Buď může žadatelka čekat, zdali si ji všimnou první a napíší zprávu, anebo je může kontaktovat sama. Buď vlastním textem, anebo takzvanou ořukávací zprávou, kterou nabídne počítač. Ta zní takto:

Dear ????? family,

I like the information in your profile and can see myself becoming your family's next au pair.

Best wishes

Pak už zbývá jenom čekat, jestli se ozvou nebo ne. V některých případech odpoví kladnou automatickou odpovědí:

Hello ?????, We also like your profile and wish to know more about you. Best wishes

Nebo zápornou odpovědí:

Hello ?????, We're sorry to inform you that it won't be possible to have you as an au pair in our family. Best wishes¹

Pokud je odpověď kladná, začíná osobnější konverzace. Zprvu si obě strany vymění základní informace, poté jedna nebo druhá strana navrhne skype, pro lepší představu o osobě, která sedí za počítačem.

Mé hledání vhodné rodiny trvalo docela dlouhou dobu. 13. května 2015 se na mě usmálo štěstí. Na mojí automatickou žádost odpověděla rodina ze západního pobřeží Irska a takto začala naše konverzace:

Hello Štěpánka,

We also like your profile and wish to know more about you.

Best wishes,

The O'Brien family

Měla jsem obrovskou radost, že mne kontaktovala právě tato rodina, protože prostředí, ve kterém rodina žila, bylo prostě kouzelné. Okamžitě jsem na e-mail reagovala a napsala o sobě více osobních informací. Další den jsem se i já dozvěděla více o jejich rodině. E-mailová konverzace pokračovala osm dní; devátý den došlo na skype. 24. května jsem byla přijata jako au-pair pro jednoho chlapce ve věku 9 let a dvě dívky 14 a 13 let.

Po skončení hledání nastává proces úřadování a nakupování. Krom oblečení a jiných nutných věcí na cestu platí pro au-pair jedno nepsané pravidlo: musí nakoupit dárky pro rodinu. Většinou se to týká něčeho typického z domovské země. Pokud se naskytne možnost

¹ aupairword.com

zjistit si něco o hostitelské rodině, jaká je a co má ráda, je to pro au-pair velké plus. Může podle toho přizpůsobit nákup vhodných dárků a tak se vyhne nechtěným a trapným situacím. Dětem jsem přivezla české sladkosti – perníčky, čokoládu a nějaké sušenky. Chlapci jsem ještě přivezla malý model traktoru, byl nadšený. Jejich otci jsem věnovala české pivo a matce keramický hrneček. Myslím, že všem se dárky líbili.

2 Au-pair a transnacionalismus

Vertovec popisuje transnacionalismus jako stav, ve kterém se i přes velké vzdálenosti a bez ohledu na přítomnost mezinárodních hranic určité druhy vztahů zintenzivňují (Vertovec 2009). Člověk je v kontaktu se zemí svého původu, i když zároveň žije v jiné zemi. Snaží se být stále v obraze, co se děje z jeho blízkými doma. Vytváří si nové přátelské či rodinné vazby, ale stále se snaží být součástí svého původního domova.

Žijeme v době, kdy je internet dostupný téměř všem. Nové technologie nám usnadňují mluvit s našimi blízkými, a to i na velké vzdálenosti.

Z mého pohledu musím říci, že skype mi velice pomohl. Když je au-pair celý den s dětmi, v cizím prostředí a komunikuje pouze v cizím jazyce, je občas osvěžující, spojit se s někým, kdo jí připomene rodný jazyk. Na jednu stranu tato setkání zpestří každodenní rutinu, na druhou mohou prohloubit stesk po domově. Je zvláštní vidět a slyšet, že se vlastně za naší nepřítomnosti nic podstatného nezměnilo a vše plyne dál.

Dalším virtuálním pomocníkem nebo motivačním faktorem se stává facebook. Au-pair zde mohou sdílet své fotografie z místa pobytu; mohou si postěžovat, požádat o radu anebo chatovat s přáteli. To, že někdo z přátel na facebooku pracuje jako au-pair, se rozšíří rychle. Díky tomu mi chodily povzbuzující zprávy, zkušené rady jak si poradit s dětmi a pochvalné komentáře na fotografie. Například jsem dostala zprávu od kamarádky a také bývalé au-pair, která hlídala zhruba stejně starého chlapce, jaké hry rád hrával. Díky ní jsem u chlapce stoupla v oblibě. Po příjezdu domů i lidé, kteří nemají vytvořený účet na facebooku, věděli o mé cestě a přes své přátele viděli i některé fotografie. Několikrát po příjezdu se mi stalo, že mě zastavil kamarád z dětství, který ukázal fotky z facebooku své babičce. Ta jelikož nemá ráda naše teplé léto, se rozhodla, že by ráda Západní pobřeží Irska navštívila.

3 Migrace a transnacionální migrace

Palát ve své knize *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii* definuje pojem migrace a následně ho dělí na další podbody. Migraci popisuje jako změnu trvalého bydliště, kdy se migrant stěhuje z jednoho regionu či země do jiného regionu potažmo země. Jedná se tedy jak o migraci vnitrostátní, tak mezinárodní. Ve vnější migraci dochází k trvalému, dlouhodobému nebo krátkodobému přesunu jednotlivců či skupin lidí v prostoru přes hranice země (Palát 2013).

Pokud hovoříme o dobrovolné migraci, můžeme ji rozdělit na pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační. Hnacím motorem pracovní migrace je vidina lepšího zaměstnání. Řetězová migrace slučuje rodiny, kdy do nové země odchází další členové a vytvářejí si tak nový společný domov. Neimigrační je definována jako dočasná migrace za účelem studia, výzkumu apod. Inovační je motivována zlepšením životních podmínek přesídlením do jiné oblasti nebo země. Všechny tyto typy migrace se mohou prolínat. (Palát 2013).

Dále můžeme dělit migraci na dlouhodobou, která trvá více než jeden kalendářní rok, krátkodobou, která obvykle bývá dlouhá méně než rok. Přejížděná migrace je časově omezená. Migrant se poté přesídluje ještě do jiné země. Kyvadlová migrace je jedinečná tím, že migrant se opakovaně vrací do cílové země a zpět (Palát 2013).

Pokud hledáme migraci, která by přesně definovala au-pair, jedná se především o krátkodobou či dlouhodobou migraci, dále ji můžeme zařadit mezi kyvadlovou. Dívka může v rodině strávit dobu, po kterou ji rodina potřebuje, a to může být pár měsíců nebo i více než rok; dívka se může do rodiny vracet opakovaně.

Při sběru dat pro svou diplomovou práci jsem narazila na knihu *Transnacionální migrace: Proměny identit, hranic a vědění o nich* od Szaló (2007). Tato kniha mi byla velikou inspirací. Teoretické pojmy, které se v ní nachází, se hezky doplňovaly s mým výzkumem. Na dalších řádcích se jim budu věnovat.

Autor definuje transnacionální migraci tak, že se snažíme udržovat sociální vztahy se zemí původu a nevzdáváme se svých původních identit. (Szaló 2007: 7). Au-pair myslí na domov, na své blízké a vědomky či nevědomky se snaží udržet svou identitu. K tomu napomáhá udržení mateřského jazyka nebo komunikace se svými přáteli. Zároveň, ale autor zdůrazňuje, že se migranti (transmigranti-autorův pojem) integrují do nové společnosti. (Szaló 2007: 8). Když jsem chvíli žila v Irsku, snažila jsem se udržet kontakt se svou rodinou v Čechách, ale zároveň jsem se snažila poznat novou zemi, která se stala mým dočasným domovem. Věděla jsem, že když se uzavřu do sebe, bude to špatně. Bylo to pro mě tak nové a vzrušující. Měla jsem chuť vše kolem sebe prozkoumat; poznat nové věci i lidi. V tomto mi hodně pomáhaly rozhovory s dětmi. Radily mi, jaké památky a místa mám navštívit. Bylo vidět, že jsou na svou zemi hrdí a chtěly, abych pochopila proč.

„Když migrující překračují státní hranice, nezanechávají za sebou svůj původní domov úplně. Spíše naopak, vytvářejí a udržují přeshraniční ekonomické, politické a kulturní vazby, které propojují jejich původní a nové domovy (Szaló 2007:25).“ Tento krátký odstavec mi při čtení knihy utkvěl v paměti. Před touto knihou jsem četla několik publikací zabývajících se migrací či transnacionalismem. Zнала jsem spojení, které říká, že migranti udržují přeshraniční ekonomické a kulturní vazby, ale co vazby politické? Opravdu jde i politické dění na domácí politické scéně. Díky přístupu k internetu jsem četla zprávy z domova pozorněji, a to především ty politické. Uvědomila jsem si, že až v zahraničí pohlížím na Českou republiku více jako na celek. Snažila jsem se zůstat v obraze, co se doma děje. Politika jako taková je součástí rozhovorů ve veřejných prostranstvích. Mluví se o ní v hospodách nebo při rodinných sešlostech a já jsem se nechtěla od toho cítit odříznutá.

Další důležitý pojem této knihy je transnacionální sociální síť. Kdy migranti přikládají význam společné příslušnosti k původnímu domovu, což se projevuje tím, že se scházejí a hovoří ve své mateřštině (zjednodušeně řečeno) (Szaló 2007: 106). V knize Slečna au-pair,

aneb, Jak jsem pečovala o anglické děti (Dömeny 2003) je kapitola, kdy autorka vypráví o svých přátelstvích s ostatními Češkami. Jak bylo krásné na anglické půdě mluvit ve své mateřštině. S tou dívkou neměla téměř nic společného, ale pocit, že může mluvit ve své mateřštině, jim dovolil být kamarádkami. Byly na stejné lodi, obě v cizím zemi v jiném prostředí. Kdyby se tyto dvě dívky setkaly v České republice, pravděpodobně by se nespřátelily.

Ráda bych tuto kapitolu ukončila doslovnou citací z knihy: „Situace každodenního života transmigrantů v sobě zahrnuje životní podmínky jejich původního domova a zároveň také podmínky jejich nového domova. Tím vzniká nové sociální pole zkušeností a sociálních vztahů. Jinak řečeno transmigranti nejenom že nezpřetrhají své vazby k původnímu domovu, ale výsledkem jejich každodenních praktik je navíc vznik sociálního pole, které propojuje sociální prostor dvou národních států (Szaló 2007: 116).“

4 Divadlo podle Goffmana

Při své práci au-pair jsem často vzpomínala na proslulou Goffmanovu knihu Všichni hrajeme divadlo (Goffman 1999). Jedna pasáž mi utkvěla v paměti. Popisuje den dělníků, kteří pracují, dělají si pauzy na svačiny nebo na cigaretu a po práci odcházejí domů. Nedělají to však, pokud je navštíví kontrola z vyšších míst. Pak se jejich pracovní nasazení změní. Pracují rychleji, do některých postupů se zapojují i ti, kteří v tu chvíli nic vykonávat nemusí, aby to vypadalo, že vykazují nějakou činnost. Této přetvářce jsme vystavováni každý den. Znáám ji z vyprávění, vidím ji ve svém pracovním kolektivu a zažila jsem ji i na vlastní kůži jako au-pair.

Po pár týdnech jsem si všimla, že se začínají činnosti s dětmi dost opakovat, prostoje mezi hrami jsem řešila pouštěním televize a dalšími podobnými úskoky. V tu chvíli jsem si uvědomila, že jsem v kolejích stereotypu, kterého jsem se do konce pobytu tak úplně nezbavila. Znamená to, že práce au-pair mi začala připomínat práci v továrně, kdy přijde zaměstnanec v 6:00 na halu a celý den dělá určitou činnost, která se každý den opakuje.

Ráda bych vysvětlila, proč jsem se při svém pobytu v Irsku cítila jako dělník z Goffmany knihy. Rodiče dětí přijížděli ze zaměstnání každý den mezi třetí a čtvrtou hodinou. Nedal se určit přesný čas, ale vždy se pohyboval v tomto rozmezí. Vždy před třetí hodinou jsem se snažila být s dětmi aktivnější: jít si hrát s míčem, vymyslet novou hru. Prostě jsem se snažila vypadat jako ta nejlepší au-pair na světě. Hlavně jsem chtěla, aby to viděli rodiče. Hrála jsem takové menší divadlo. Nechci tvrdit, že jsme seděli celý den u televize a bavili jsme se jen poslední hodinu, pouze tím chci poukázat na to, že jsem chtěla, aby jejich rodiče viděli své děti při nějaké aktivnější činnosti. Všechny strany jsou pak spokojené. Děti jsou rády, že jsem nepověděla jejich rodičům, že jedly sladkosti (více než mají dovoleno). Ony na mě neřekly, že jsem si při plnění svých pracovních povinností občas odběhla vyřídit e-mail nebo telefonát a rodiče jsou spokojení, že děti tráví svůj čas užitečně a aktivně.

5 Au-pair a jazyk

Pokud mladí lidé vyrážejí za prací do zahraničí, jeden z hlavních důvodů, proč to dělají, je ten, aby se zlepšili v cizím jazyce. Nagy (2008) zmiňuje, že k zlepšení anglického jazyka je dobré jet pracovat do hostitelského prostředí jako au-pair. Au-pair si totiž osvojuje kulturu dané země přes rodinu, se kterou žije, a tím se stává pokročilým uživatelem jejich jazyka. Ve svém výzkumu sledovala 10 vysokoškolských studentů z Maďarska. Účastníci výzkumu hlásili, že se zlepšili především v mluvené jazyce. Cítili se samostatnější. Lépe pochopili kulturu dané země (Nagy 2008).

Některé rodiny ve svém inzerátu dívce nabídnou navštěvovat kurz angličtiny nebo jim zaplatí soukromého lektora (viz moje informátorka Klaudie). Rozhodně to považuji za velké plus. Při rozhovorech s mými přáteli v kavárně, kteří mají nějakou zahraniční zkušenost, jsme se dostali k tématu, kolik času vlastně musí v cizině strávit, aby si vytříbili znalost místního jazyka. Shodli jsme se, že velice záleží na předchozí úrovni jazyka a také mezi jakými lidmi se člověk pohybuje.

Ze své zkušenosti vím, že pohybovat se celý den mezi dětmi, rozhodně ke zlepšení anglického jazyka nestačí. Fráze, které jsem používala, se často opakovaly a moc nových se za svůj pobyt nepoužila. Na druhou stranu, když jsem se pohybovala mimo hostitelský dům, ve městech mezi starousedlíky, všimla jsem si, že po pár týdnech jsem si byla v jazyce jistější. Jazykový kurz jsem nenavštěvovala, nebylo to možné.

6 Au-pair a rasismus

Anderson (2007) uvádí, že rasismus není při práci au-pair ojedinělý. Pokud francouzské agentury nabízejí potencionálním hostitelským rodinám zájemkyně či zájemce, rodina většinou předpokládá, že dostane au-pair bílé pleti a k tomu nejlépe křesťansky založenou. Toto přesvědčení se drží do dnešních dob.

Ale ani au-pair v tomto ohledu nejsou vždy vstřícné. Raději se vyhýbají možnosti pracovat pro černošskou rodinu. Sama znám z vyprávění svých kamarádek, že práce u černošské rodiny jim radost nepřinesla. Stěžovaly si na jejich návyky a jiný způsob zacházení, než si představovaly, například moje kamarádka si stěžovala na to, že jí neplatila rodina včas kapesné. Pracovala mnoho přesčasů a nikdy za ně nebyla ohodnocená. Hostitelská rodina to považovala za samozřejmost. Strávila v černošské rodině přesně tři měsíce a s pláčem se vrátila domů. Měla problém s nezvladatelným chlapcem a panovačnou matkou, která si z mé kamarádky udělala služku. Měla na ní opravdu veliké nároky a stále se jí snažila připomínat, že jako au-pair je něco míň než oni.

V posledních letech se rozmohl nový trend, a to zvat si do rodiny dívky z větší dálky, než tomu bylo dříve, kdy převážná část dívek pocházela ze Slovenska. Některé rodiny se dnes snaží získat dívku mimo území Evropy. Mají k tomu dobrý důvod. Díky Evropské unii a otevřeným hranicím se dívky z tohoto území mohou při neshodách sbalit svoje věci a prostě odletět zpět domů. Dívky mimo EU to nemají s odjezdem tak snadné a rodina má pak větší jistotu, že svou pracovní sílu neztratí. Ale možná, že rodinám křivdím, třeba se jen snaží dívkám z těchto zemí zlepšit životní situaci.

Mnoho lidí z Filipín migruje za prací, berou jakoukoli práci, tito lidé pracují především jako pomocné síly v domácnosti, mezi takové patří především služky a au-pair. Tímto trendem se ve své knize zabývá Parennas (2001).

Dívky ze zemí jako Filipíny posílají velkou část svého výtěžku domů. Pracují nad rámec svých povinností, za což většina z nich příplatek nikdy nedostane. Snaží se rodině co nejvíce zavděčit a pojistit si tak anebo prodloužit si svůj pobyt (Anderson 2007). Dalo by se říci, že se vtělují do role služek, což hostitelská rodina ráda přehlíží nebo naopak přijímá. Filipínky jsou pokornější, více si nechají líbit. Nejsou tak emancipované a sebevědomé.

Při výběru au-pair, ostatně asi jako při jakémkoliv jiném zaměstnání, panují stereotypy. Rodiny, které vyzkoušely více au-pair z různých zemí, si díky jedné dívce udělají obrázek o celé společnosti její země. Ten se pak rozšíří mezi jejich přátele, kteří pak zaměstnávají au-pair z doporučené země.

Já sama jsem toho důkazem. Moje rodina měla vždy au-pair z České republiky nebo ze Slovenska. Na otázku, proč tomu tak je, jsem dostala odpověď, že jsme nejspolehlivější, pracovitě a máme dobrý vztah k dětem. To jsou sice velice lichotivá slova, ale nedokazuje to, že těmito vlastnostmi disponují všechny au-pair z České či Slovenské republiky. Také to nedokazuje, že tyto vlastnosti postrádají dívky z jiných zemí (Búriková 2013). Možná jde u rodin o něco jiného. Možná se jedná o setrvačnost či zvyk. Nechtějí měnit zemi, ze které dívky pocházejí, kvůli tomu, že se jim Češky nebo jiné národnosti osvědčily.

Díky těmto skvělým referencím od mojí rodiny se i další jejich přátelé nechali zlanřit, a tak i jim s dětmi pomáhají dívky z Čech. Pro mě to bylo dobré, když si rodina nedaleko od mé rodiny, pozvala také dívku z Česka. Konečně jsem si mohla s někým popovídat ve své mateřštině a zanáávat si nad starostmi a útrapami, které mě každý den doprovázely apod.

7 Člen rodiny?

Politikou péče o děti se zabývají především státy USA, Velké Británie a Austrálie. Oni rozdělili au-pair do třech skupin: zahraniční návštěvník, výměnný student a za třetí člen rodiny (Yodanis 2005).

I Anderson uvádí, že au-pair je považována za dalšího člena rodiny a mělo by se s ní také tak zacházet (Anderson 2007). Dívka by měla být brána jako člen rodiny nebo mít alespoň status hosta. Podle mého názoru by se au-pair měla definovat spíše jako vzdálený příbuzný. Proč? Rodina se dívce svěřuje se svými problémy, jak trávila den, sdílejí jí vtipné historky z předchozích let, mluví o dospívání svých dětí. Děti se svěřují také. Jaké mají naděje a touhy, co by si přály k Vánocům, kdo je jejich oblíbený zpěvák, který chlapec nebo dívka se jim ve škole líbí. Au-pair je zvána ke společným večeřím, kde se plánují různé aktivity, příprava dětí na školu apod. (Búriková 2013).

Na druhou stranu je nutné vžít se do situace rodiny. Proč některé hostitelské rodiny dívce neumožní začlenění do své rodiny? Kdyby se vytvořila vazba přesahující vztah zaměstnanec a zaměstnavatel bylo by pro všechny členy domácnosti těžší se s au-pair rozloučit. Rozhodně těžší by to měla další potencionální au-pair, protože by mohla být stále přirovnávaná k té předešlé a takřka perfektní dívce. Cox a Narula (2003) se snaží zaměřit právě na tyto vztahy. Autorky shromáždily 144 dotazníků pro své šetření a diskutovaly rodinné vztahy s 50 au-pair. Zjistily, že existují tři základní přístupy k au-pair: první je rodičovský, který mají rodiče připravený pro své děti. Dále autorky hovoří o přístupu přizpůsobujícím, tedy že se rodiče přizpůsobují nové au-pair a podle toho zaujímají pozici vůči ní. Poslední přístup je směs obojího (Cox, Narula: 2003).

Někteří rodiče se snaží au-pair seznámat s co nejvíce novými lidmi. Au-pair pak nemusí svůj volný čas trávit ve svém pokoji, ale může si rozšířit obzory s někým svého věku,

kdo oblast dobře zná. Je výborné nebloudit pouze na vlastní pěst. To podle mě znamená ideální a zdravý vztah mezi hostitelskou rodinnou a au-pair.

Sama jsem prošla vztahovými situacemi mezi rodinou a au-pair. Definice vhodného vztahu mezi au-pair a rodinou není pouze má vlastní, ale pomohly mi k ní i zkušenostmi dalších au-pair. O tomto vztahu jsme s mými informátorkami rozhodly, že je ideální. Některé z mých informátorek se k ideálnímu vztahu ani nepřiblížily, k zevrubnějšímu popisu jejich útrap se dostanu později.

8 Hlídaní dětí přes prázdniny

Za dobu, co jsem pobývala v Irsku, jsem poznala, že au-pair hlídající děti pouze o letních prázdninách jsou trochu odlišný druh au-pair. Tyto dívky hledají únik z každodennosti. Hledají nová dobrodružství, která jim zpestří pobyt mezi jednotlivými ročníky na vysoké škole, popřípadě vymezí prázdné místo mezi střední a vysokou školou (dívka se nedostane na vysokou školu, ale do práce se ještě necítí). Dívky hlídají především v dopoledních hodinách. Záleží na oblasti, ale na venkově taková dívka nemá šanci navštěvovat jakýkoliv jazykový kurz.

Dlouhodobé pobyty se právě vyznačují zlepšením anglického jazyka, navazováním kontaktů s místními, popřípadě hledáním další práce po skončení au-pair (Búriková 2013). To, co si vydělá au-pair za rok, se nedá srovnat s tím, co si dívka přiveze zpět za dva měsíce. Můžeme tedy říci, že hlavní příčinou odjezdu do zahraničí pouze na dvouměsíční dobu nejsou peníze. Tento argument bych ráda podpořila příkladem, kdy si studenti hledají brigádu přes prázdniny. Když si vystačí s prací v továrně či pohostinství s čistým příjmem 70 Kč za hodinu při osmihodinové pracovní směně, pět dní v týdnu, tak už se pohybujeme (za dva měsíce) na částce odpovídající zhruba kapesnému au-pair v Irsku.

Bahna (2005) ve své práci uvádí, že anglicky mluvící rodiny s vysokým příjmem rády zaměstnávají na určitý čas dívky jako svou au-pair. Svému okolí tak naznačují, že svým dětem dokáží zajistit hlídání ušité na míru rodině. Vyplácení mzdy au-pair jsou většinou pro rodinu jen drobné (pokud zvážíme průměrný plat 1462 euro za měsíc).² Možná je to z části skrytý význam toho, proč se vlastně mzdě au-pair říká kapesné (Bahna 2005). Kapesné se dává dětem pravidelně, například jednou za týden. Tyto peníze jsou pro jejich potřebu. Mohou si je ušetřit nebo je utratit za sladkosti. Ono to tak skutečně je. Osobně jsem

² <https://zpravy.aktualne.cz/finance/minimalni-mzda-az-52-tisic-korun-nove-porovnani-zemi-eu/r~3db644b8ff9c11e4bfa2002590604f2e/?redirected=1475480040>

dostávala kapesné ve výši 110 euro týdně. Což při cenách v Irsku činilo zhruba jeden účet za jídlo a pití pro pětičlennou rodinu v čínské restauraci. Takže si myslím, že není na místě si například myslet, že au-pair je pouze pro bohaté. Jedna z mých informátorek pracovala pro sociálně slabší rodinu. I když rodina šetřila na jídle, oblečení, a tak podobně au-pair si na prázdniny mohla dovolit. Au-pair vyjde vcelku levně. Rodina si dívky domlouvala pouze na prázdniny, aby děti měli pestřejší program.

9 Stereotyp a zase ten stereotyp

V beletristických knihách, které pro mě představovaly inspiraci, se opakuje slovo stereotyp. Tyto knihy jsem četla už před vlastní zkušeností au-pair. Dívky v knihách si po nějakém čase připadají téměř jako v továrně. Pořád to samé dokola. Každý den. Vstanou, připraví dětem snídani. Mladší děti zůstávají doma, starší vyprovází do školek a škol. S mladšími si přes den hrají, vaří oběd a uklízejí domácnost. (Dömeny 2003).

Odlišné jsou dny, kdy má au-pair volno. Může si dělat, co chce. V beletristických knihách (Dömeny 2003) se objevují často návštěvy kulturních památek, procházky, nakupování, nebo se jen tak procházet městem. Búriková píše, že dívky ve dnech volna netráví den v hostitelském domě. Chodí domů až večer. I když nemají, co dělat, prohlížejí si výlohy a vlastně zabíjejí čas (Búriková 2013).

Z vlastní zkušenosti i zkušeností některých au-pair vím, že to, co se tam píše, je pravda. Z počátku mi přišla práce au-pair pestrá. Ráda jsem s dětmi vymýšlela různé hry i jiné volnočasové aktivity, kterými by se zabavily. Postupem času se z toho pro mě stávala rutina. Vstávala jsem z nechtění, že budu muset zase něco vymýšlet. Děti to na mne asi poznaly, protože v tyto dny i ony byly znuděné a do ničeho se jim nechtělo. Byly nemluvné a víc zlobily. Au-pair ale nemůže mít jenom dobré dny, prostě někdy se probudí a ví, že dnes bude protivná bez jakékoli příčiny. Zpětně těchto dní velice lituji. Napadá mě mnoho her, které jsem mohla děti naučit.

Na druhou stranu ve svých rozhovorech s informátorkami jsem se setkala i s takovými, které stereotyp nezažily. Proto bych nerada stereotyp generalizovala na všechny au-pair

Další stereotyp, který jsem zažila, je úklid. Úklid se opakoval pravidelně, každý pracovní den od deseti do půl dvanácté. Zamést, utřít prach, vytrít kuchyň, vyluxovat koberce, vyprat a pověsit prádlo, uklidit myčku. Dny, kdy jsem nepracovala, tyto činnosti nikdo nevykonával. Proto první pracovní den po dni volna byl vždy trochu náročnější na úklid.

Když jsem absolvovala povinné kolečko s hadrem a prachovkou, věnovala jsem se dětem. Po obědě jsem ale zase musela vzít do ruky hadr a koště, drobky byly snad všude. Když mně děti chtěly rozčítit, pustily do kuchyně pejska - zlatého retrívra. Tito psi se mohou pochlubit dlouhou světlou srstí. Bennyho chlupy jsem tedy občas mývala po celé kuchyni a nezbývalo mi nic jiného, než to znovu uklidit.

V prvních dnech jsem uklízela jen v dopoledních hodinách. Ale při večeři se mne hostitelská matka vždy ptala, jestli jsem uklízela, a když jsem řekla, že ano, řekla mi, že odpoledne bylo smetí a chlupy na podlaze. Od té doby jsem vždy před jejím příchodem ještě jednou zametla.

10 Předávání znalostí z au-pair na au-pair

Mezi novou au-pair a au-pair, která v rodině pobývala před tím, existuje něco jako solidární výměna zkušeností. Dívka jede do rodiny s obavami, co vše jí zde čeká, jaké asi budou děti a jak ji přijme okolí.

V mnoha případech, kdy rodina hledá au-pair pro své děti, už nějakou zkušenost z au-pair má. Moje rodina vystřídalala za několik let pět au-pair. Když jsme se dohodli na všech detailech mé cesty do Irska, na délce pobytu a povinnostech v domácnosti, rodina mi dala kontakt na au-pair, která u nich byla předchozí rok.

S dívkou jsem si domluvila skype. Zprvu jsem se vyptávala opatrně potom i podrobněji. Petra mi nic nezatajila. Vyprávěla mi, že občas děti zlobí, jaké jsou jejich zlozvyky. Také mi poradila, jak si děti získám, co mají rády, jaké jsou jejich koníčky. Pomohla mi vybrat uvítací dárky pro rodinu. Za to vše jsem jí byla velice vděčná. V prvních dnech mi byly její rady velice užitečné a na zbytek jsem přišla sama.

Negativní stránka toho, že už rodina měla au-pair je to, že dochází ke srovnávání. Často jsem od dětí slýchala věty typu: „Ale tohle Petra dělala jinak.“ „Ale nám tohle Petra dovolila.“ „Petra tohle jídlo milovala.“ Je zajímavé, že Petra v rodině zanechala tak hluboký dojem, že ostatní au-pair přede mnou už děti nezmiňovaly. Dokonce jsem zaslechla, že jí rodiče zvali v roce, kdy jsem byla au-pair já. Jenomže Petra měla už jiný program.

Petra sama přišla ke svým základním znalostem o rodině od au-pair před ní. Tyhle znalosti se mezi námi dědily. Každá z nás určitě přišla s něčím novým, vylepšila taktiku jak na děti. Jenže děti rostou a mají nové koníčky, nové zlozvyky a vše je nutné přepracovat. Pokud by moje hostitelská rodina příští rok měla novou au-pair, rozhodně bych jí poradila další figle jak na děti. Petra mladší holčičku zažila ještě jako nezbedu z rozbitými koleny, já jsem v ní začínala objevovat mladou slečnu, co se chce líbit. Už si nechce hrát na honěnou a víc hlídá své chování. Za to chlapec je pořád stejný lump. I když po roce může být vše jinak.

11 Jídlo, hlad a transnacionalismus

O tom, že au-pair často trpí hlady se v odborných publikacích mnoho informací nedočteme, občas o tom padne zmínka, ale to je celé. V knihách beletristických jsou tomu věnovány celé kapitoly, například v knize Slečna au-pair, aneb, Jak jsem pečovala o anglické děti od Evy Dömény (2003) a Česká služka, aneb byla jsem au-pair od Petry Braunové (2004). Myslím si, že tento jev by se neměl opomíjet. Osobně jsem jej zažila také a to celkem často.

Po příjezdu do rodiny bývá obvykle zvykem, že rodina dívce umožní vzít si cokoliv na co má chuť a to v jakoukoli hodinu a v jakémkoli množství. To je sice velice pozorné, ale jaká dívka, která je v nové domácnosti několik dní a nezná zaběhlý režim rodiny, si dovolí vzít opravdu to, na co má chuť?

V první fázi mého pobytu jsem stínovala stravovací návyky svých svěřenců. Snídaně probíhala kolem půl desáté ráno, poté většinou děti začaly mít hlad po dvanácté hodině. Jejich oběd se skládal z instantních nudlí, z instantních špaget nebo z instantní rýže.

Po obědě děti loudily laskominy, které mohly konzumovat pouze v omezeném množství. Ve čtyři odpoledne je dostala na starost matka. Většinou děti odvezla na fotbalový trénink nebo na návštěvu ke svým přátelům. S rodinou jsem se tedy scházela až na hlavní jídlo dne, kterým byla večeře. Večeře nikdy neprobíhala ve stejnou hodinu. Záleželo na časových možnostech matky, která společné jídlo připravovala. Čas večeří se tedy pohyboval v rozpětí šesté hodiny večerní až půl desáté. Převážně se jednalo o syté jídlo, na které jsem nebyla před spaním zvyklá.

Také mi nedělala dobře velká mezera mezi obědem a večeří. Často jsem v tomto období měla hlad. Jak už jsem zmínila v předchozích řádcích, zpočátku jsem se stravovala podobně jako děti. To jsem ale musela brzy přehodnotit. Snídaně mi vyhovovaly, ale obědy jsem musela zvětšit. Což v dětech vyvolávalo posměch. Věty typu, že moc jím, jsem

slýchávala často. Hlavně jsem jídelníček obohatila o zeleninu, kterou děti odmítaly a stále se tvářily, že instantní nudle jsou tím nejvýživnějším a nejzdravějším obědem na světě. Na téma obědů jsem často diskutovala i s jejich rodiči, ale ti mi stále opakovali, ať dětem k obědu připravuji to, co chtějí ony. Musím říci, že mě to překvapilo. Jejich matka do práce připravovala zdravé svačiny bohaté na ovoce a zeleninu a otec se stravoval také velice zdravě. Tak proč dětem dovoluji každý den jídlo z prášku? Na tuto otázku jsem nedostala nikdy odpověď.

V průběhu pár týdnů jsem chtěla, alespoň občas nějakým úskokem dětem zpestřit jídelníček. Nejdříve jsem k jejich instantním obědům nakrájela do misky syrovou zeleninu do zvířecích i jiných tvarů. Kupodivu se děti nechaly oklamat a zeleninu snědly. Poté jsem se snažila dál. Začala jsem si vařit obědy pro sebe. Děti jsou zvědavé a rády mi asistovaly a ochutnávaly, co si pro sebe vařím. Jídlo jim chutnalo a za nějaký čas tyto obědy jedly se mnou nebo se je dokonce pokoušely uvařit samy. Vznela jsem do jejich domácnosti trochu zdravější formu stravování. Recepty jsem dostávala s přesnými pokyny od svých rodičů. Na oplátku jsem se já podělila s rodiči o recepty, které jsem pochytila v Irsku.

Když byl vyřešen problém s obědy, stále přetrvával problém s nějakou svačinou mezi obědem a večeří. Styděla jsem se vzít cokoli z lednice, když nikdo nebyl doma a ještě víc, když doma zůstali. Občas jsem ukořistila kus ovoce nebo suchar, to mi hlad nezahnilo spíš přiostrfílo. I když jsem si po čase dělala menší svačiny, stále mi to přišlo nepatřičné a vlastně mě nikdy pořádně nezasytily. Podle Búrikové dívky shánějí jídlo v domě tajně, tak aby je rodina neviděla, dále po sobě uklízejí všechny stopy. Často se pak stává, že si rodina myslí, že dívka vůbec nejí a začínají mít o ní strach, dalším extrémním příkladem je, že se dívka přecpává mimo hostitelský dům, což vede k rychlému přibírání. Tímto přejídáním dívka zahání stres, pocit osamělosti a cizosti (Búriková 2013).

U mé informátorky Niny to bylo obdobné. Často její rodině v kuchyni chybělo ovoce i

zelenina, takže hlad byl o to silnější. K večeřím jí nezvali, tím pádem byla odkázána na zmražené polotovary, kterými irské mrazáky přetékají.

I moje rodina se často nechala ošidit polotovarem například předem obalovanými řízkami, hotovými omáčkami. Pokud se mé hostitelské matce nechtělo polotovary ohřívat, dostávali jsme na talíř odmraženou pizzu s hranolky. To se stávalo poměrně často a děti byly z této stravy nadšené.

Jak jsem se zmínila v předchozích řádcích, nikdy jsme neměli předem určenou hodinu, kdy se bude podávat večeře, v některých situacích se stávalo, že v deset hodin večer mě pozvali k večeři. V těchto několika případech jsem jídlo odmítla, i když jsem měla hlad, věděla jsem, že s takto pozdní večeří bych usnula velice pozdě. I když vím, že v Anglii a Irsku je hlavním jídlem dne večeře, v České republice je tímto jídlem oběd, což mohl být důvod, proč mi tyto hutné večeře nikdy neseseděly.

12 Střípky z terénního deníku

Psaní komplexního textu, který obsahuje vzpomínky z terénního deníku, jsem se vyhýbala velice dlouhou dobu. Myslím si, že to bylo hlavně kvůli tomu, abych si nekazila hezké vzpomínky na Irsko těmi, které jsem už raději zapomněla. Bohužel pro diplomovou práci, která je postavena z velké části na etnografickém vyprávění, je to nezbytné.

12.1 Cesta z Česka

Už první věty terénního deníku mě vrací do stejné nálady, ve které jsem byla před odjezdem do Irska. *Brčím jako želva při představě, že odjedu pryč. Dva měsíce sice nejsou dlouhá doba, ale mě to v tuto chvíli přijde jako věčnost.*³

Moje rozpoložení se nezlepšilo ani na letišti. Ještě nikdy jsem nebyla na tak dlouhou dobu od domova, od rodiny, od přátel. Víím, že jsem na všechno sama a že mi nezbývá nic jiného, než to nějak zvládnout.

Je legrační, co takový stesk po domově (který se dostavil už při opouštění rodného města) dělá s mojí psychikou. Díky stesku jsem zapomněla na to, že bych měla být ve stresu.

Letiště i let dopadl na výbornou. Žádné turbulence, žádné komplikace. Jedna malá vada přece jenom nastala: zpoždění. Má hlava si to nepřipouštěla. V Dublinu jsem (při včasném letovém provozu) měla na vyzvednutí zavazadel, hledání a nalezení autobusové stanice necelou hodinu. Při zpoždění se doba zkrátila na půl hodiny. Bylo mi to jedno. Malá část ve mě chtěla zůstat na letišti a odletět dalším spojem domů. Nakonec to tak nedopadlo. Přes všechny překážky jsem přece jen našla zavazadla a po několika minutách i správnou autobusovou zastávku.

³ Věty psané kurzívou jsou v mém terénním deníku také zvýrazněné, poukazují na to, co jsem cítila a na co jsem myslela.

V podstatě se považuji za strašpytla, co se týče mluvení v angličtině. V Irsku jsem věděla, že mi nezbyvá nic jiného než mluvit, že na mojí češtinu není nikdo zvědavý.

Překvapivě slova mi začala naskakovat sama od sebe. Ještě větší překvapení pro mne bylo, že ta slova dokonce utvořila smysluplné věty. Je velice zajímavé, čeho všeho je člověk schopný, když je pod tlakem, nebo když mu nezbyvá jiná (pohodlnější) možnost.

Dům, ve kterém jsem měla dělat au-pair, ležel na Západním pobřeží Irska. Proto mne čekala z Dublinu ještě dlouhá cesta. Z autobusu jsem přestoupila na další směr město Ennis. Tady si mě měla vyzvednout moje hostitelská rodina. Při takovém vypětí a dlouhé cestě, není divu, že jsem příjezd do Ennis zaspala. Vzbudilo mě ticho. Vyběhla jsem z prázdného a zhasnutého autobusu přímo do náruče řidiči, který v ruce nechápavě držel batoh, který mu tu z nějakého důvodu zbyl. Ten batoh byl můj. Když se všechno vysvětlilo, autobus odjel a já o půlnoci trčela na parkovišti v Ennis úplně sama. Tedy ještě s mým batohem a příručním zavazadlem. Rodina nebyla nikde! Popravdě v první chvíli mě zase přepadla myšlenka, že to vlastně není tak špatné. Alespoň se prvním ranním spojem budu moct vrátit na letiště a domů (tyto myšlenky mne napadaly ještě nějakou chvíli po mém příjezdu).

Nakonec se moje hostitelská rodina opravdu ukázala. Matka s jednou holičkou, kterou jsem měla mít na starost. Věci jsme naskládaly do kufru a já se hrnula ke dveřím spolujezdce. Obě se na mě zvláště usmívaly. Až vzápětí mi došlo, že se tlačím na místo řidiče, protože v Irsku mají volant na pravé straně. Což vyvolalo u všech smích. Hned vzápětí mi bylo vysvětleno, že reaguji úplně stejně jako předchozí au-pair. Ve dvanáct v noci po 13 hodinách cestování si myslím, že takový menší přešlap je odpustitelný.

Cesta do domu trvala ještě dalších 45 minut. V autě se mi dělalo špatně, ale raději jsem na tuto skutečnost neupozorňovala. Na cestě plných zatáček *parkujeme u krásného domu uprostřed ničeho*. Reflektory osvětlovaly cestou pouze trávu a nic než trávu. (Ráno zjistím, že jsem nebyla daleko od pravdy).

Po odemčení velkého domu mi matka ukazuje pokoj. Útulná ložnice s velkou postelí, skříní, komodou, stolkem a zrcadlem. Vše perfektně barevně sjednocené. Je to pokoj pro mladou dámu. Tento pokoj mi propůjčila jedna z dívek a po dobu mého pobytu se nastěhovala ke svému bratrovi. Z místnosti vedou hned dvojce dveře. Jedny na chodbu a druhé do mé vlastní soukromé a miniaturní koupelničky. Kdyby měla zabudovanou i ledničku vlastně by ani nebyl důvod opouštět při deštivých odpoledních zázemí pokoje.

13 Výběr toho nejlepšího z terénního deníku

Předchozí kapitola je pojímána spíše jako úvodní. Pojednává o tom, co vlastně musí zhruba au-pair absolvovat než se dostane k rodině. Pochopitelně nemůžu mluvit za všechny au-pair. Toto je příklad mého cestování a v žádném případě bych se ho nedovolila zobecňovat. Zním au-pair, které si rodina vyzvedla na letišti (informátorka Klaudie), ale znám i takové, co musí přijet na stanovenou adresu úplně samy (informátorka Nina). Takže se považuji za zlatý střed. Taková zkušenost se neztratí.

V této obsáhlejší kapitole se budu věnovat jednotlivým dnům, které jsem působila jako au-pair. Jelikož jde o dva měsíce terénních poznámek, rozhodla jsem se, že vytáhnu jen to nejzajímavější. Některé pasáže poté rozeberu nebo už jsem je popisovala v kapitolách tomu určených. V této části zůstanu věrná svým myšlenkám pocitům a podělím se i o některé zážitky.

13.1 Den první

I když mi je v noci řečeno, že můžu spát, do kolika chci, protože cesta byla jistě namáhavá, není to úplně pravda. V 9:30 mi už klepou na dveře, rodiče odcházejí do práce a děti už na mě čekají. Mladší holčička, kterou znám z auta mi ukáže celý dům a řekne mi, jaké povinnosti musím vykonávat a že prý uklízet budu až od zítřka, poté přichází malý nesmělý chlapec. Tvář má posetou pihami a v očích takový ten výraz, ze kterého se už dá na první pohled poznat, že to bude kvítko (to se mi do několika hodin potvrdilo). Hrajeme si celé dopoledne. Hry, které jsem měla připravené a chtěla jsem je dávkovat po celý měsíc, vyplácám během prvních pár hodin. *Chlapec těžko udrží pozornost. Je těžké ho zabavit více než na pět minut.*

Během dopoledne poznávám i jejich otce, který nedaleko domu vlastní farmu s hospodářskými zvířaty, chlapec mu za slušného počasí chodí pomáhat, protože jednou farmu zdědí. Je to sympatický muž, rád se směje a vyptává, také miluje český tenis a pivo. Nejstarší dcera pomáhá přes dopoledne v rodinném hotelu, který patří prarodičům. Takže na ní dávám pozor zhruba dvě hodinky denně. I když pozor je asi moc silný výraz. Je to puberťák, který si vystačí sám se svým telefonem a hlasitou muzikou.

Ve volném čase, který nastává kolem půl čtvrté odpoledne, kdy má matka přijet z práce, jsem měla v plánu navštěvovat krásná místa na pobřeží. Bohužel tento den (a mnoho dalších) mi počasí nepřálo. V Česku si přátele stěžovali na vedra a já zažívala jen zimu, déšť a vítr.

Hostitelská matka se rozhodla, že mě prvních pár dní bude brát s sebou na nákupy a po návštěvách, díky ní jsem poznala několik přátel, se kterými jsem mohla občas něco podnikat. První den mi ukázala blízké městečko poblíž skalnatých útesů.

Od prvního dne jsem byla krajinou Irska uchvácená. Ještě nikdy jsem neviděla tolik odstínů zelené a vlastně i modré. Hladina moře vypadala každý den jinak. Vím to jistě, protože z kuchyně jsme měli krásný výhled na moře i na široké okolí, které obsahovalo mnoho polí a luk. Domů bylo jako máku, ale po nějakém čase jsem si na klid tohoto místa zvykla. O to větší to byl šok při mém návratu do Prahy.

Již první večer jsem kontaktovala svou rodinu v Česku, jednak aby se o mne nebála a jednak abych jim popsala místo, kde žiji. Přece jenom když dívka jede sama „přes půl zeměkoule,“ jak říká moje babička, není to úplně bezpečné. I když jsem hostitelskou rodinu viděla na skypu a vyměnila si s ní mnoho e-mailů, vlastní obrázek přeci jenom rodiče víc uklidnil.

13.2 Den druhý

I když bylo předem sjednáno, že budu hlídat dvě děti plus občas jejich starší sestru, hned další den mi bylo jasné, jaká nehorázná lež to byla! Brzo jsem měla zjistit, jak je tato rodina rozvětvená snad po celém Západním pobřeží Irska. A tito strýčkové a tetičky měli také své malé ratolesti a dost často klepali u našich dveřích, že opět nemají nikoho na hlídání a že to bude opravdu jenom minutka. Tato minutka trvala obvykle až do večera.

Někteří rodiče neměli ani tolik slušnosti, aby mi své dítě předali osobně. Vysadili dítě před zadními dveřmi a prostě ujeli. Já myla nádobí a najednou se zjevil zrzavý šestiletý chlapec, že je z Horní dolní a rodinný příslušník a že si s ním mám taky hrát a poté třeba i něco uvařit. Hned mi vyjmenoval, co všechno nejí, ale na takový seznam bych potřebovala zápisník, takže jsem mu všechno odkývala a poslala jsem ho hrát si s ostatními dětmi.

Bratranců a sestřenic měli mnoho. Párkrát se mi stalo, že jsem hlídala sedm až osm rozjívených dětí. Není to úplně dobrý pocit zvláště pak, když se rozhodnou hrát si na schovávanou nebo na válku nebo v nejhorším případě na závody s koly. Nevěděla jsem kam se dřív dívat. V tu dobu jsem měla o všechny strach, ale především jsem měla vztek na rodinu „mých“ dětí, že takové návštěvy tolerují, i když jsem nejednou urgovala, že takový nápor nezvládám, tak na rodiče těch dalších dětí, že svěří své děti nezkušené holce z Čech, která tak občas pohlídá svého pětiletého bratrance, kterému ke štěstí stačí autodráha a časopis Méd'a.

Když jim vyhládlo, začala jsem provozovat něco jako závodní jídelnu. „Tohle nechci Stephanie, tohle nejím zase já, já mám na tohle alergii, můžu si dát zmrzlinu?“ Ještě bych ráda zmínila, že Irové hlavně pak děti a staří lidé mají přízvuk, na který jsem nikdy před tím nenarazila. Zprvu jsem jen stála a dlouho čekala, až můj překladač v hlavě zhodnotí situaci a přeloží tu zvláštní angličtinu.

Všem dětem jsem se snažila vyjít vstříc, hlavně těm alergickým. Při přibývajících návštěvách už jsem tak pozorná nebyla. Co jsem uvařila, jsem uvařila, když to nikdo nechtěl,

prostě jsem ukázala na skříň, kde byl uskladněn toustový chléb a suchary. Děti poradte si. Nikdy si kupodivu nestěžoval, a pokud ano, nikdy se to ke mně nedostalo.

13.3 Den pátý

Pocity hladu se dostavily. Po mém příjezdu se rodina více méně držela doma, ale po pár dnech je vše naruby. Jezdí po návštěvách a vrací se kolem deváté. Hned první den mi řekli, že by byli rádi (tedy pokud chci) kdybych s nimi večeřela. Takovou nabídku jsem nemohla a ani nechtěla odmítnout. To jsem ještě netušila, jak moc kolísavé tyto večeře budou. Přístup k jídlu a trpění hladem jsem věnovala jednu z předchozích kapitol, takže tady se už o tom tolik zmiňovat nebudu.

Na tomto dni nebylo zajímavé jen hlad, ale i dokonale se omílající stereotyp, co se týče her. Každé z dětí bylo jiné. Mělo jiné záliby. Dívky milovaly tanec, takže jsme dost často blby a zkoušely různé pózy. Také jsme si hrály s panenkami. Dívky se nejdříve tvářily, že jsou na takové hry staré, ale nakonec je to chytlo. S chlapcem to bylo obdobné. Často se na stránkách terénního deníku objevuje tato věta: *Hned po snídani jsme šli závodit s modely traktorů, to nám vydrželo asi na hodinu, potom jsme zbytek odpoledne trávil s legem.* Po dvou měsících intenzivního stavění lega se považuji za mistra, neskrývám, že mě to ohromně bavilo, možná víc než děti.

Tento den jsem si uvědomila další věc. Děti v této rodině mají opravdu všechno, co chtějí. Sice jsem zde byla au-pair pouze pár dní, ale chlapec za tu dobu dostal dvě nové a ne zrovna levné hračky. Dívky zase jezdily velice často s matkou na nákupy oblečení. Ráda bych také zmínila, že dům, ve kterém jsme bydleli, byl spojen chodbičku s menším domkem, který celý sloužil jako skladiště hraček. Tato hrací místnost byla doslova přeplněná vším možným a s většinou si děti už nehrály a z nudy to rozbíjely. V Irsku jsem navštívila několik domácností,

kde žily rodiny s dětmi a ani v jedné neměly děti svůj vlastní domek s hračkami. Je to samozřejmě dané také tím, že ne všichni rodiče byli tak dobře situovaní jako tito.

13.4 Den sedmý

Tento den považuji za zlomový. Dnes mi příbuzní mé hostitelské rodiny přivezli představit svou au-pair. Byla to moc milá dívka z Čech. Kvůli zachování anonymity ji budu říkat Nina.

Ptala se mě, jak se tady mám, co rodina, co děti a podobně. Byla jsem v Irsku teprve týden, ale připadala jsem si, že mám oproti ní tolik navrch. Začala jsem jí dávat různé rady a typy, které jsem za týden svého působení nasbírala. Dnes mi to přijde směšné, někoho poučovat po týdenní zkušenosti.

Nina mi byla do konce pobytu výbornou přítelkyní, jezdily jsme spolu na výlety, hodně jsme si vzájemně pomáhaly, stěžovaly jsme si, prostě mi to najednou připadalo, že se známe mnoho let a že se jí můžu se vším svěřit. Ale musím uznat, že toto přátelství spíš vzešlo z toho, že jsem obě Češky a nikoho jiného tady skoro neznáme. Jak píše Dömeny (2003), byly jsme na stejné lodi obě z České republiky a obě au-pair, to nás spojovalo, myslím si, že v Česku by se z nás tak dobré kamarádky nestaly, máme každá jiné zájmy a priority.

Není tak úplně pravda, že ona jediná byla mou oporou v časech, kdy se mi stýskalo. Asi tři kilometry od hostitelského domu, pracovala v malém hotelu dívka ze Slovenska. Opět musím zmínit, že hlavním pojítkem mezi mnou a Janou bylo to, že spolu obě můžeme hovořit ve své mateřštině. Irové nechápali, jak spolu můžeme mluvit, když jedna mluví česky a druhá slovensky, vždyť si nemůžeme rozumět! Marně jsme ji vysvětlovaly, že tyto jazyky jsou si velice podobné.

Jana byla velice milá a ochotná. Jezdila do Irska vypomáhat už pátým rokem. Znala okolí a ráda s námi podnikala výlety. Jenže neměla tolik volna, aby s námi mohla jezdit kamkoliv. Pracovala sedm dní v týdnu a nikdy neměla celý den pro sebe, proto delší výlet

nepřicházel v úvahu (až na jednu výjimku). Myslím, že bychom s ní možná trávily více času za předpokladu, že by nám přálo počasí. Ale skoro celé léto propršelo a jediný způsob dopravy po okolí bylo kolo.

Přesto jsme jezdily na pikniky, navštěvovaly místní restaurace, anebo se jen ta procházeli po okolí. Na takové chvíle vzpomínám nejraději, i když jich není mnoho.

Na závěr této kapitoly bych chtěla zdůraznit, jak jsou pro mne v Irsku přátelské vazby s Češkou a Slovenkou důležité, člověk si nepřijde tak opuštěný v cizí zemi odtrhnutý od vlastní rodiny.

13.5 Den devátý

To byl ten den, kdy se mi zavíroval počítač. Moje večery v Irsku probíhaly vesměs stejně. Kolem osmé jsem volala do Česka a povídala si s mojí rodinou hodinku někdy i víc. Po dnešku už jsem nikdy neměla pořádný signál, takže mi hovory neustále vypadávaly. Také sledování seriálů, pohádek a dalších filmů bylo velmi těžké. Tyto činnosti mi zkracovaly čas během deštivých odpoledních. Pár lidí se mi snažilo pomoci někdy s větším a někdy s menším úspěchem. Počítač jsem dala pořádně opravit až v České republice.

Už po devíti dnech mi bylo jasné, že jsem na svém počítači závislá a to hlavně teď. Lamentovala jsem nad ním, zkoušela jsem snad všechno a všechny, co se v počítačích alespoň trochu vyznají. Nakonec jsem si musela zvyknout, že musím čekat dlouhou dobu, než se cokoli načte a podobně. Vlastně mi to nakonec ani tak nevadilo. Čas tady plynul úplně jiným tempem. Myslím, že i sami Irové ho vnímají jinak. (Tedy alespoň ti z venkova). Když jsem se jednou vydala na výlet na jednu vzdálenější pláž, musela jsem v jednom úseku seskočit z kola a několik metrů ho vést. Irsko má totiž v oblíbě úzké silnice, když se potkají dva autobusy, je to vždycky na dlouho. Do takové situace jsem se připlétla i já. Nebylo tam místo ani pro kolo, proto jsem musela čekat, až se kolona pohne dopředu. Myslela jsem si, že

dlouhé čekání vyvolá v motoristech troubení a nadávky. K mému velkému překvapení lidé vystoupili z aut a začali si povídat a i mě se snažili zapojit do rozhovoru. Najednou jsem zapomněla, že jsem v koloně a mrzelo mě, když se auta dala do pohybu.

13.6 Den jedenáctý

Když jsem si domlouvala práci au-pair, jedno z kritérií mého konkurzu bylo, jak dlouho můžu děti hlídat. Popravdě neměla jsem žádné plány v Česku, takže jsem byla ráda, že v Irsku budu moct strávit celé prázdniny.

Nina, která měla s hostitelskou matkou daleko vřelejší vztah nežli já, mi tento den oznámila, že její rodina s tou mojí odjíždí týden před koncem prázdnin do Španělska na dovolenou a prý jestli to vím. Pochopitelně jsem nic nevěděla. Snažila jsem se o tom vyzvědět něco od dětí, ale hned po pár minutách mi bylo jasné, že ani děti nic netuší. Když ten samý den přišla zpráva i od Jany, že něco takového zaslechla, začínala jsem kypět vzteky. Byla jsem snad jediná (s dětmi) na Západním pobřeží, komu se to oficiálně neřeklo?

Bylo to pro mě důležité, protože už předem jsem měla zakoupenou zpáteční letenku. Pokud by fámy o dovolené byly pravda, letenka by mi propadla. Zvolila jsem tedy jinou taktiku zjišťování. Ptala jsem se dětí, jestli s rodiči jezdí někam na prázdniny. Děti mi začaly vyprávět, že jezdí až v říjnu, když už mají rodiče volno v práci. Věděla jsem, že holčička ráda vypráví své matce o všem, co se za mé služby dělo a měla jsem takové tušení, že ani tohle si nenechá pro sebe. Měla jsem pravdu. Matka mi opravdu večer sdělila, že odjíždí na konci srpna do Španělska a tedy na konci srpna mě už nebudou potřebovat. Trochu mě její přímočarost zarazila, ale když dodala, že mi pochopitelně novou letenku uhradí, hned mi bylo veseleji.

Veseleji mi bylo asi tak první dva dny od tohoto, protože letenku jsem z otce dolovala dalších čtrnáct dní a opravdu jsem měla špatný pocit, že už jí z něho nedostanu. Pořád neměl

čas, poté byl unavený, potom pro změnu byl špatný signál. Letenka pro něj byla až na posledním místě. Nakonec jsem musela být velice rázná a neústupná a letenka byla na světě. Podobný problém nastal při odbavení a tisknutí letenky, kdy se vše opakovalo. Jelikož letenka přišla na rodinný e-mail, nemohla jsem si vše obstarat sama. Otec byl opět velice unavený a zaneprázdněný, abych to zkrátila, do Čech jsem se po všech těch peripetiích nakonec vrátila.

13.7 Den patnáctý

S chlapcem už jsem měla pár dní problémy, absolutně v ničem mě neposlechl. Vše jsem mu musela opakovat nejméně desetkrát. Zákazy na něj neplatily a vyhrožování, že si s ním nebudu hrát už vůbec ne. Měla jsem to tedy čekat.

K mým povinnostem patřil úklid společných prostor, jako byla kuchyně, obývací, chodby a záchod pro hosty. Vytírala jsem, utírala prach, zametala, luxovala a tak dál. Když jsem šla uklidit společný záchod, byl mi potutelný úsměv chlapce z rána úplně jasný. Zaneřáděná mísa i dlaždice kolem. Dodnes nechápu, jak se mu to povedlo. *Ráno si uvědomuji, že jsem pro chlapce pouhá služka, co po něm bude VŠECHNO uklízet. Tato představa mě hodně mrzí. Mám pocit, že jsem selhala, možná jsem selhala už dříve, jen jsem si to nepřipouštěla.*

Tento pocit mě za nějakou dobu přešel, nevím, jestli se mi chtěl za něco pomstít, nicméně už to nikdy znovu neudělal. Postupem času jsem si k němu našla cestu. Když jsem si hrála jenom s ním, hodně jsme si povídali a to hlavně o jeho budoucnosti, škole, ale i o nočních můrách. Když jsme se poslední den loučili, věděla jsem, že po jeho uličnických očích se mi bude stýskat nejvíc.

13.8 Den dvacátý první

Není lehké na tento den a dny, kterému předcházeli vzpomínat. V domě panovala tíživá atmosféra. Děti byly nepřírozně tiché a z manželské ložnice se ozýval pláč. Matka téměř nevycházela z ložnice, a když už vyšla, jenom si vzala klíčky od auta a odjela do nemocnice - její otec už pět dní umíral. Vlastně jsem se stala au-pair na plný úvazek s dvaceti čtyř hodinovou pohotovostí.

I když matka přijela z práce ve stanovený čas, za dalších pět minut opět odjela. Děti nechala bez dozoru a to i děti svých sourozenců. Byl mezi nimi i malý chlapec předškolního věku. Hrála jsem si s nimi ve svém volném čase a připravila něco k večeři. Děti braly situaci, že dědeček umírá velmi věčně. Spíš jakoby se tím chlubily. Dvacátý první den mého pobytu zemřel.

Tři dny se připravoval pohřeb v místních kostele, děti se musely naučit nazpaměť krátký proslov s vtipným nádechem. Tyto proslovy jim napsaly nebo zcenzurovaly jejich matky.

Děti ani den skonu ani den pohřbu neplakaly, až po čase jsem se dopídila proč. Děti dědečka prakticky neznaly. Měly rády babičku, ale dědeček byl pro ně něco jako starý pán, se kterým babička bydlí.

Děti i ty nejmladší musely vydržet dlouhý obřad s proslovy, aby tak projevíly úctu zesnulému. Dívky ale nejvíc zajímalo, jaké šaty si pro takovou událost mohou obléci.

Matka trvala na tom, že do jeho smrti se bude rodina střídat u jeho lůžka. Brávala s sebou celou rodinu. Takže mý svěřenci se vraceli domů i hodinu nebo dvě po půlnoci. Ráno pak vstávali pozdě a byli nepříjemní a mrzutí. Když už bylo po všem, každodenní režim se vrátil do zajetých kolejí.

13.9 Den dvacátý šestý

Děti opravdu mají někdy zvláštní nápady a fantazii se meze nekladou. Za svůj pobyt v hostitelském domě jsem toho zažila dost.

Když se děti nudí, vymýšlejí různé lumpárny a hlouposti. Dnes jsme například tvořili vlastní zmrzlinu. Jelikož v lednici se nachází z použitelných ingrediencí jenom jahody, druhou várku vypracujeme z mléka a sušenek. Tuto směs poté necháme ztuhnout v mrazáku. *Po obědě obě směsi testujeme. Děti milují cukr, dávají si ho snad do všeho nebo ho jedí samotný. Děti si libují, jak se jim zmrzlina povedla, nutí mi jí ochutnat. Této výsady jsem se ráda vzdala.*

Dost často také pečeme sušenky. Jejich hlavní ingrediencí je mnoho cukru a ještě více másla, které má slanou příchut', což je na chuti sušenek docela poznat.

Takové pečení probíhalo vždycky obdobným způsobem. Mladší holčička našla recept, připravily jsme na něj ingredience a těsto tvořily v domácím robotovi. Když došlo na tvarování sušenek, z ničeho nic se objevil chlapec, že přece těsto před pečením musí nejprve ochutnat. Tady vznikaly spory a někdy i rvačky mezi sourozenci.

Po upečení mohl každý včetně mě jednu sušenku ochutnat. Skoro nikdy jsem si nevzala sušenku bez přítomnosti dětí. Děti si totiž sušenky chodily přepočítávat. Když nějaká sušenka chyběla, tak pátraly po osobě, která sušenku snědla. Bylo mi to nepříjemné. Nejenom já jsem byla terčem výslechu ale i matka, která si jednu brala s sebou do práce.

Sušenky tedy měly jasný a téměř stálý počet, ale jejich velikost se každý den o malinko zmenšila. Děti si sice sušenky počítaly, ale při takovém počítání nejspíš vyhládne, proto sušenky různě unipovaly. Počet tedy seděl ale gramáž už tolik ne.

13.10 Den třicátý

Ještě jsem se pořádně nerozepsala o tom, co celé dny dělají rodiče mých svěřenců. Byl to ten den, kdy jsem poprvé vzala obě mladší děti na vyjížďku na kole. Děti mi chtěly ukázat rodinnou farmu, o kterou se stará otec. S holčičkou jsem se na kole nebála ale o chlapce ano. Byl často nesoustředěný a plný hloupých nápadů. Silnice, po kterých jsme jeli, nepatří k těm frekventovaným, ale to mě moc neuklidňovalo. Jeli jsme tedy pomalu. Farma leží asi dva kilometry od domu.

Objekt, který mi byl představen jako farma, byl svou rozlohou opravdu veliký. Všude stály stáje s hospodářskými zvířaty, dále zde byl výběh s koňmi a hala pro uskladňování krmiva. Také tu bylo jedno místo, na který byl majitel patřičně hrdý – místo se starými traktory.

Ještě před návštěvou farmy mi vrtalo hlavou, jak celou farmu dokáže udržet v chodu jeden člověk. Po zhlédnutí prostor jsem měla jasno. Nedokáže! Pod zvířaty se válela stará tráva a jejich kůže byla plná bláta. Vše vypadalo dost zanedbaně. Zvířata byla dobře krmena, ale to je asi tak všechno. Na jednoho člověka je toho moc.

Otec odjížděl na farmu brzy ráno a vracel se pozdě večer. Občas se zastavil doma přes poledne, aby se najedl, pozdravil děti nebo si vzal chlapce s sebou. Chlapce pomáhání na farmě bavilo. Často mi o tom vyprávěl.

Matka vyrážela do práce později a to kolem půl desáté. Její rodina vlastnila v městečku obchůdek se suvenýry, který během sezóny velice prosperoval. To léto, kdy jsem se stala jejich au-pair, si nedaleko prvního obchůdku otevřeli další. Zde pomáhala nejstarší dcera a otec. Ke konci prázdnin mi oba rodiče připadali unavení. I když se snažili se svými dětmi trávit alespoň večery, bylo vidět, jak moc potřebují odpočinek.

13.11 Den třicátý čtvrtý

Za dobu mého pobytu jsem nikdy nebyla svědkem výchovy dětí ze strany rodičů. Otec je občas káral v žertu a matka se nikdy neangažovala. Přisuzovala jsem to tomu, že oba mají přirozenou autoritu, když něco řekla jednou, děti to udělaly.

Tento den jsem měla volno, takže jsem si trochu přispala. Většinou jsem o volnu čekala, než celá rodina zmizí, abych se mohla v klidu najíst, nebo naopak jsem vstávala dřív než ostatní. To bylo především kvůli tomu, abych mohla vyjet brzy na výlet.

Ráno jsem zaslechla ostrou hádku mezi matkou a chlapcem. Ještě nikdy jsem tu neslyšela tak vysoký tón vriskotu. Můj terénní deník bohužel selhal, nenapsala jsem si do něj, o čem se ti dva hádali. Abych věci uvedla na pravou míru, vrískal chlapec, matka mu odpovídala velice klidně.

Hádka vyvrcholila několika nadávkami ze strany chlapce. Poté dlouhé ticho. Zaslechla jsem matčiny kroky směrem k východu a větu: „Očekávám tvoji omluvu.“ Té se do odjezdu do práce nedočkala. Imponovalo mi její sebeovládání.

V rodině jsem zaslechla hádky mezi sourozenci, hádky mezi rodiči, pláč, probouzení se z nočních můr. Nikdy mě do svých osobních nesvárů nezatahovali.

Kamarádka Nina měla s hostitelskou matkou velice vřelý vztah. Při pláči hostitelskou matku držela za ruku, měla pro ní slůvko útěchy. Byla au-pair a zároveň kamarádka. Na rozdíl ode mě její vztah k dětem nebyl tak kladný jako ten můj.

13.12 Den čtyřicátý pátý

Jak se blíží čas mého odjezdu, vše co dělám, mě příšerně nebaví. Nebaví mě uklízet ani si hrát s dětmi ani si vařit oběd. Doba volna se příšerně vleče. Je to také tím, že počasí se zhoršuje, takže mnoho hodin trávím zavřená ve svém pokoji. Čtu si, dívám se na seriály, filmy a čekám

na večerní skype s přítelem. Plánujeme takové zkrácené prázdniny, až se vrátím. Už se nemůžu dočkat. Jak jsem byla na začátku nadšená z místa, z dětí, z nových přátel, tak teď myslím jenom na domov.

V těchto dnech jsou moje poznámky z terénního deníku strohé a kousavé. Když se udělalo alespoň trochu hezky, jezdila jsem na nedalekou pláž. *Občas zde zastavovaly autobusy z turisty. Ale já se tu vyznala trochu lépe, věděla jsem, kde mě nebudou rušit. Dokázala jsem celé hodiny pozorovat lodě. Moře tu bylo velice hlučné, protože se opíralo o skalnaté útesy. Lévalo tu spousta racků a vzduch voněl solí. Tu vůni bych si chtěla odvést domů.*

Nejenom já pociťuji brzký konec pobytu. Děti už také dny do odjezdu počítají. Více si se mnou povídají, chodí mě objímat a říkat mi, že jim budu chybět. Dojímá mě to, ale vím, že na dovolené ve Španělsku je to přejde.

I s přáteli se vidím častěji, ptají se mne na dobu letu, jak se dostanu do Dublinu a podobně. Vše mám promyšlené a vlastně ani jinou možnost nemám. Hostitelská matka mne bude muset na pátou ráno odvést do Ennis, kolem deváté už budu na letišti, zde musím počkat téměř pět hodin na svůj let. S přáteli také plánujeme poslední společný výlet na nedaleké ostrovy. Plavba na lodi nikdy nepatřila k mým koníčkům, ale zpětně toho nelituji, ostrovy to jsou opravdu krásné.

13.13 Den čtyřicátý osmý a čtyřicátý devátý

Tak nějak jsem čekala, že když zítra odjízdim tak brzy ráno, bude se mnou rodina chtít strávit večer. K mému velkému překvapení si pozvali návštěvu. Tím pádem si zalezu k sobě do pokoje a dívám se po prázdném pokoji. Ráno mi děti pomohly většinou věci zabalit, už jsou tu jenom maličkosti. Z obýváku slyším smích a cinkání skleniček. Vlastně si kladu otázku,

proč by se mnou večer trávit měli? Skoro nikdy jsem s nimi večery netrávila, i když mě zvali, přišlo mi divné narušovat jejich soukromí. Uvědomovala jsem si, že nepatřím do rodiny, i když au-pair by měla být částečně součástí rodiny (Anderson 2007). Věřila jsem, že tyto večery patří pouze jim pěti. Zpětně vidím, že to byla chyba, mohla jsem lépe poznat rodiče a vidět děti z jiného úhlu.

Pozdě večer zaslechnu zaklepaní, děti mi přinesou dárek na rozloučenou. Úplně mě to dojme. Je to přáníčko a řetízek s perlou. Objímám děti jako o život a potom v posteli brečím.

Rekapituluji si celý pobyt, co vše jsem udělala špatně a chtěla bych změnit.

Ráno obě mladší děti vstanou, aby mě naposledy objaly. Jsou velice ospalé ale o to víc roztomilé. Objímáme se na rozloučenou a mě je tak těžko u srdce. Opouštím můj dočasný domov za úplné tmy, za stejné tmy, ve které jsem se do něj stěhovala.

V Ennis už je všechno na mě. Cestování na letiště je stresující. Mám veliké štěstí na lidi, seznámím se s několika lidmi v autobuse a poté i na letišti. Potkám i tři české kluky a hned mi je veseleji.

Nad Prahou se opět ve mně probudí vlastenec. Nemůžu se dočkat, až přistaneme a zároveň se bojím, že se za mé nepřítomnosti něco změnilo. Přistáváme a ze mě spadne velký kámen. Slečna au-pair pomaloučku mizí, aby se z ní zase stala ta obyčejná holka z Plzně.

13.14 Pokus o kontakt s rodinou

Toto je poslední kapitola této etnografické části. Začala jsem jí psát až mnoho měsíců po mém návratu. Vlastně tu ani neměla být ale na druhou stranu, myslím si, že je to důležité.

Au-pair, které se vrátí od hostitelské rodiny, bych mohla rozdělit na tři druhy. Jsou to ta děvčata, která zůstala s rodinou v kontaktu na dálku. Posílají si vánoční pohlednice, přejí si vše nejlepší k narozeninám, posílají si fotografie (sem patří moje informátorky Gabriela a Nina). Druhou skupinu tvoří dívky, které samy přetrhaly kontakt s rodinou. Do třetí skupiny

patří dívky, kde hostitelská rodina o další vztahy nestojí (sem můžu zařadit informatorku Klaudii).

Je mi to velice líto a to hlavně kvůli dětem, ale já bohužel patřím do poslední skupiny. Po příletu do Prahy, jsem hostitelskou matku informovala o cestě. Odpověděla mi, že děkuje za informaci. To bylo to poslední, co mi kdy od rodiny přišlo.

O kontakt jsem se pokusila celkem třikrát. Jednou, když si vrátili ze Španělska – tedy začátkem září jsem poslala e-mail, kde se ptám, jak se jim líbila dovolená. Nedostala jsem žádnou odezvu. Druhý e-mail jsem poslala v říjnu. Byl určený pro mladší holčičku, která měla narozeniny - opět žádná odpověď. Naposledy jsem psala na Vánoce, myslím, že v tu dobu jsem ani odpověď neočekávala.

Stále přemýšlím, co jsem udělala tak zásadně špatně, že jim nestojím za odpověď. Ale něco to být muselo, protože s předchozími au-pair je rodina stále v kontaktu. Sice nevím, jak často si píšou, ale občas si pár řádků vymění.

Třeba si vzpomenou i na mě. Možná za rok nebo za dva. Tajně doufám, že se mi alespoň za čas ozvou děti, až budou starší. Strašně mě zajímá, jak budou vypadat dívky jako mladé středoškolačky. Chlapec určitě bude fešák po tatínkovi, stále bude tak veselý a plný energie. Hrozně mě mrzí, že u toho nebudu. Chtěla bych je vidět alespoň jednou do roka, třeba na fotografii, ale myslím si, že v tomto případě platí pravidlo: sejde z očí, sejde z mysli.

13.15 Závěr kapitoly

Při mé zahraniční cestě jsem si uvědomila několik věcí. První z nich je ta, že práce au-pair není pro mě. Rozhodně bych to znovu neabsolvovala. V předchozích řádcích jsem se snažila přiblížit každodenní život v rodině. Můj status v rodině byl velice kolísavý. Měla jsem chvíle, kdy jsem si připadala velice vítaná kamarádka. Bohužel zpětně musím přiznat sama sobě, že těchto momentů nebylo mnoho. Spíše bych se považovala za služku. Snažila jsem se začlenit

do kolektivu a odpoutat se od českého zázemí. Dopadlo to tak, že jsem přemýšlela, jestli vůbec ještě někam patřím. Po příjezdu domů jsem byla velice rozpolcená. Nejvíce to bylo patrné po jazykové stránce. Trvalo mi, než jsem přešla opět do češtiny. Těžké bylo znovu se zařadit do staronového běhu věcí – rodina, škola, práce. Připadala jsem si velice zpomaleně. Jako když je člověk ráno rozespálý.

I po čase musím přiznat, že ve mně zbyly pozůstatky po zahraniční návštěvě. Moje angličtina zůstala lepší než před odjezdem. Vztah k dětem je jiný. Asi je možná více chápu a dokážu s nimi vyjít a zabavit je. Na druhou stranu představa, že bych v Čechách někomu měla dlouhodobě hlídat děti, mě děsí. Vypozorovala jsem na sobě další pozitivní věc. Přemýšlím o cestování více spontánně, už mě představa že dlouhodobě někam odjedu, neděsí. Mám pusu a vždy se nějak domluví a zeptám se, kdyby bylo nejhůř. Takto jsem před Irskem vůbec neuvažovala.

Tak a touto pochmurnou kapitolou končí moje etnografické vyprávění, k určitým úsekům se budu vracet v dalších řádcích, ale už ne tak rozsáhle.

14 Zážitky informátorek

Tuto kapitolu věnuji rozhovorům s informátorkami. Všechny informátorky jsou slečny ve věku od 19 do 26 let. S některými z nich se znám osobně již několik let. Jiné jsem poznala až díky své diplomové práci. Rozhovory s dívkami probíhaly osobně, pomocí sociálních sítí nebo skypu. Rozhovory v osobní formě byly nahrávány na diktafon v mobilním telefonu a následně přepsány.

Rozhodla jsem se, že v této kapitole rozeberu jednotlivé odpovědi informátorek. Pokusím se porovnat jednotlivé odpovědi a zjistit, zda se v něčem shodují či nikoliv. Další část této kapitoly jsem pojala ve formě příběhu. Tedy pokusím se z odpovědí sestavit vyprávění. Chci docílit toho, že dívky budou skrz tyto řádky vyprávět vlastní ucelený příběh bez zásahu dotazujícího. Všechny dívky s přepracováním rozhovorů souhlasily.

14.1 Pája

S Pájou (26 let) proběhl rozhovor v prosinci 2015. Rozhovor probíhal na skypu.

Jmenuji se Pája, pro práci au-pair jsem se rozhodla po ukončení střední školy. Proč? Chtěla jsem si dokázat, že se o sebe dokážu sama postarat, že se dokážu postavit na vlastní nohy a osamostatnit se. Také jsem si chtěla vydělat nějaké peníze a zlepšit si angličtinu. Když jsem se měla rozhodnout, do jaké země pojedu, Anglie byla jasná volba. Je snadno dostupná, není potřeba vízum. Rodinu jsem našla pomocí internetu. Hledání vhodné rodiny mi zabralo víc než měsíc. S rodinou jsme si předem stanovili podmínky. Dostanu dva dny volna, mezi moje povinnosti bude patřit odvádění a vyzvedávání dětí ze školy. Během školy poklidím. Než nadejde čas vyzvednout děti, budu si moct dělat, co chci. Pracovní doba mi skončí v osm večer. U rodiny jsem měla zůstat rok. Nakonec tomu tak nebylo.

Před odjezdem jsem neměla žádná očekávání. Bylo mi jasné, že si ze mě nikdo nesesedne na zadek, budu postě hlídat děti a dělat služku a uklízečku. Před odjezdem jsem koupila rodině dárky na přivítanou. Dětem pexeso a sladkosti a rodičům jsem přivezla moravské víno.

V Anglii jsem nenavštěvovala žádný jazykový kurz. Úroveň mé angličtiny byla maturitní středoškolská. Po příjezdu se dohoda o pracovních podmínkách změnila. Pracovala jsem víc, na druhou stranu jsem za to dostával více peněz, anebo den volna navíc.

Mezi mé další povinnosti patřilo praní, příprava snídaně, pomáhání s úkoly, pohlídat večerní hygienu dětí, poté jsem děti uspala. V některých dnech byla potřeba děti odvést na zájmové kroužky nebo s nimi jít na procházku. Děti bych charakterizovala, jako klasické anglické děti to znamená rozmazlené a rozjívené. Nejedí ovoce a zeleninu. Trpí nezájmem ze strany rodičů. Většinu času tráví s au-pair, s rodiči se vidí jen večer před spaním nebo o víkendu. Děti nejraději trávily čas na počítači. Občas jsme chodily na hřiště, také je bavilo péct.

Můj vztah s rodiči byl dobrý. Viděla jsem je jenom večer, ale když jsem potřebovala něco zařídit, tak to zařídili.

Rodina se o Českou republiku nezajímala. Dětem ani rodičům jsem nevařila česká jídla. Děti nejedly nic, co neznaly. Český jazyk jsem je také neučila.

Občas mě rodina s sebou vzala na výlet po okolí a třikrát na večeri. Ve volných chvílích jsem si našla přátele mezi dalšími au-pair z Česka a Slovenska. Se svojí českou rodinou jsem komunikovala přes skype a facebook. Moje česká rodina mi na dálku nepomáhala s dětmi ani s jazykem. Nebylo to potřeba. Moji čeští kamarádi nijak moc nereagovali na to, že pracuji jako au-pair. Probírali jsme to pak po mém návratu domů.

V Anglii jsem nezažila stereotyp, vždy bylo co dělat. V rodině jsem se cítila vítaná. Co se týče stravování, byla jsem spokojená, protože jsem si vařila sama. Pokud bych se měla

stravovat jako rodina, tak bych byla nespokojená. Vždy jsem si napsala seznam, co chci přivést z obchodu a oni mi to přivezli. Rodina moc vařit neuměla a já mám specifické stravování. S čím jsem naopak byla spokojená, bylo finanční ohodnocení. Byla jsem na to lépe než ostatní au-pair v okolí. Na druhou stranu za celodenní běhání kolem dětí a za uklízení je to stejně směšná částka. V rodině jsem se cítila jako uklízečka a chuva dohromady. Myslím si, že se mnou rodina byla spokojená, ale do dnešní doby s nimi v kontaktu nejsem.

Děti jsem za svůj pobyt nenaučila nic, co by už samy neuměly.

Mám pocit, že jsem se v zahraničí změnila. Jsem víc samostatná a zvýšilo se mi sebevědomí. Nevím, kdy přesně jsem si změny všimla. Jestli to bylo už v Anglii nebo až doma. Už je to šest let co jsem pracovala jako au-pair a myslím si, že žádná dlouhodobá změna se na mě nepodepsala. Myslím, si že mě práce au-pair nijak zásadně nezměnila.

14.2 Nina

S Ninou (22 let) probíhal rozhovor, když jsme byly obě jako au-pair v Irsku (červenec-srpen 2015), takže částečně se jedná o osobní rozhovor. Na otázky o změnách, které se u ní projeví, jsem se zeptala dodatečně na facebooku.

Pro práci au-pair jsem se rozhodla, protože mi to připadalo jako nejjednodušší způsob, jak strávit léto v zahraničí, aniž bych se musela starat o to, kde budu bydlet. Vybrala jsem si Irsko, protože se zde domluví anglicky a protože je zde krásná příroda a nikdy před tím jsem tuto zemi nenavštívila. Rodinu jsem hledala přes webový portál www.aupairworld.net. Hledání mi zabralo asi měsíc. S rodinou jsme se dohodli, že budu pracovat 4 dny v týdnu a to 9 hodin. Plat byl nastaven na 90 euro týdně. Strávila jsem zde osm týdnů.

Očekávala jsem od této zkušenosti poznávání nových lidí, poznání nové země a očekávala jsem, že díky tomu že děti jsou velké, nebudu s nimi mít tolik práce. Po příjezdu do Irska jsem rozdala dárky: karty, becherovku, oplatky, sušenky, DVD o Česku, plakáty

s českým sportovci a tak podobně. Díky své úrovni angličtiny, která je C1 jsem nenavštěvovala žádný jazykový kurz. Po příjezdu se změnilo moje pracovní podmínky. Pracovala jsem více. Děti se chovaly umírněně, ke konci už si dovolovaly dost, byli drzé, ale obešlo se to bez větších problémů. Hodně jsem si s dětmi hrála, také jsme často pekly sušenky a dívaly se občas na filmy. S rodiči jsem měla dobrý vztah. O České republice jsme se moc nebavili. Snažila jsem se jim uvařit něco českého – bramboráky, ale bez úspěchu. Český jazyk jsem děti neučila. Rodina mě na výlety nebrala. Jezdila jsem sama nebo s přáteli, které jsem si zde našla.

Se svou rodinou jsem komunikovala přes skype. Moje česká rodina mi na dálku s dětmi ani s domácností nepomáhala. Poradila jsem si sama. Moji čeští přátelé na to nijak nereagovali, když jsem odjela do Irsku. Musím říci, že v Irsku ani v rodině jsem se nesetkala se stereotypem.

V rodině jsem si občas necítila vítaná. Nezapojovali mne do svých aktivit, nezvali mě k večeři a nikam mě moc nebrali sebou. Což jsem neočekávala.

Dále jsem nebyla spokojená ani se stravováním. Rodina jedla především polotovary a nikdy nic čerstvého. Chyběla mi zelenina, ovoce a maso. Ani finanční ohodnocení nebylo valné. Mělo být vyšší. V rodině jsem si přišla nejvíce jako kamarádka a chůva. Rodina se mnou byla velice spokojená, chtěli, abych přijela zase. S rodinou jsem stále v kontaktu. Jsem ráda, že jsem děti naučila nové hry, péct nové sušenky a vyrábět a tvořit různé věci.

Žádnou větší změnu po návratu jsem na sobě nepocítila. Byla jsem zde pouze dva měsíce, což je krátká doba na nějakou zásadnější změnu. Dále je to asi kvůli tomu, že to nebyla moje první zahraniční cesta. Změnila jsem pouze pohled na práci au-pair. Jsou velké rozdíly mezi rodinami. Práce ač je velice zodpovědná, není dostatečně finančně ohodnocená.

14.3 Klaudie

S Kladií (19 let) jsem se seznámila při mém studiu v Pardubicích. Rozhovor probíhal tedy v osobní formě. Rozhovor byl celý nahrán na diktafon a následně přepsán. Tento rozhovor proběhl na jaře roku 2016.

Moje původní plány byly hned po maturitě alespoň na rok odjet do Ameriky. Nechtěla jsem na vysokou školu hned. Chtěla jsem něco zažít. Nakonec jsem se rozhodla pro Anglii. Doufala jsem, že se zde osamostatním a zlepším si angličtinu. Hledala jsem rodinu, kde bych mohla pracovat se zvířaty. Na internetu jsem našla agenturu, která se zabývá právě au-pair, které se zároveň starají o zvířata. Tato agentura mi našla vhodnou rodinu. Na první pokus to sice nevyšlo, protože se rodina rozhodla pro někoho jiného, ale na druhý už ano. Za měsíc a půl po začátku hledání jsem vyrazila. Do rodiny jsem odjížděla s podmínkami, které jsme si s rodinou vytyčily na skypu. Ty se na místě poté zvyšovaly. S rodinou bylo domluveno, že zde zůstanu deset měsíců. Nakonec jsem zde byla něco přes dva měsíce. Jela jsem tam plná očekávání. Rodina mi tvrdila, že se budu moct starat o koně. Nakonec mi dali na starost dva poníky. To mě hodně zklamalo. Hlavním důvodem proč jsem jela k této rodině, byli právě koně.

Rodině jsem přivezla dárky a také čokoládu a chlapcovi, kterého jsem měla hlídat nějaké náramky. Sice rodina žila v malé vesničce až na konci světa, přesto mi zařídili hodiny angličtiny s učitelkou v důchodu. Byla to velice milá paní. Chodila jsem tam ráda, protože jsem si měla s kým popovídat a necítila jsem se osamělá.

Když byl chlapec ve škole, starala jsem se o domácnost. Měla jsem toho až nad hlavu, mytí oken, stěhování nábytku a podobně. Proti tomu jsem měla výhrady, ale hostitelská matka mi řekla, že s tím jsem měla počítat, že budu hodně uklízet, když je chlapec celý den ve škole.

Ze začátku jsme si s chlapcem nesedli, dělal mi naschvály. Byl zvyklý být stále s matkou a najednou jsem tam byla místo ní já. Jezdili jsme spolu na kole a venčili psy.

Pomáhala jsem mu s úkoly. Potom ho převzala matka. Naučila jsem ho hrát pexeso, které je trochu jiné v tom, že na jedné kartičce bylo slovo anglicky a do páru k němu patřilo jedno české. To nás bavilo i jeho rodiče to zaujalo. S rodiči jsem měla s počátku dobrý vztah. Otec byl doma jen na víkendy. S matkou jsme se po pár týdnech odcizily. Myslím, že na mě žárlila, že trávím tolik času s jejím synem.

Občas mě rodina s sebou vzala na výlet a jednou na nějakou slavnost. Bohužel jsem si tam žádné kamarády nenašla. Žádné jiné au-pair zde nebyly. Ve volném čase jsem hodně sportovala, běhala, chodila ven, dívala se na filmy a byla na počítači. Moje česká rodina se mi snažila pomáhat na dálku s chlapcem. Ale moc to nepomohlo. Kamarádi v Česku mne také podporovali.

Zažila jsem stereotyp. Především na konci pobytu. Pořád jsem dokola dělala to samé. Na konci jsem se necítila ani vítaná. Už jsem s nimi netrávila ani moc času, když jsem zrovna nemusela.

Stravování v rodině mne velice potěšilo. Nikdy mi nic nechybělo. I s finančním ohodnocením jsem byla spokojená. Mohlo to být lepší, ale nestěžovala jsem si. Můj status bych popsala jako kamarádka k chlapcovi a k rodičům služka. Myslím si, že celkově se mnou rodina spokojená nebyla. Ani s nimi nejsem v kontaktu, už se mi neozvali.

Pobyt mi dokázal to, že když něco chceš tak to zvládneš, stačí jen překonat strach. Začala jsem si víc věřit a mám víc chuť cestovat a poznávat. Klidně bych si tuto zkušenost zopakovala. Nebýt hostitelské matky asi bych tam deset měsíců vydržela. Postupně jsem zjistila, že jsem se změnila hlavně v přístupu ke strachu z neznáma. Dnes vím, že tato zkušenost byla pro mě přínosná a vím, že nic podobného asi nikdy nezažiji. Naučila jsem se, že změna je součástí mé osobnosti a není potřeba z toho mít strach a naopak to přijmout jako svou součást. Doufám, že tato změna mi vydrží na celý život.

14.4 Gabriela

Gabrielu (24 let) jsem znávala jenom od vidění, až náš společný přítel mi pověděl, že pracovala jako au-pair. Vyhledala jsem si tedy její profil na facebooku a požádala o rozhovor. Rozhovor probíhal částečně v osobní formě, kde jsme se nezávazně bavily o našich zkušenostech, poté jsme spolu mluvily na skypu v létě 2016.

Rozhodla jsem se stát au-pair, protože jsem chtěla strávit čas v zemi, kterou miluji. Vždy jsem si chtěla vyzkoušet práci au-pair a jelikož mám ráda děti, byla to jasná volba. Vhodnou rodinu jsem hledala asi půl roku. Našla jsem si ji sama přes au-pairword.com. rodina mne sama kontaktovala.

Práci jsem věnovala asi 30 hodin týdně, dále po mě rodina vyžadovala, abych chodila do jazykové školy. Za týden jsem si vydělala 80 euro. Plus mi rodina hradila celý jazykový kurz. Strávila jsem zde půl roku. Před příjezdem jsem neměla žádná očekávání. Měla jsem spíše strach (v rodině bylo 5 dětí), ale také jsem se těšila, že budu součástí takové rodiny. Na uvítanou jsem přivezla pardubické perníčky.

Neměla jsem problém se v rodině dorozumět. Díky jazykovému kurzu jsem se hodně zlepšila, také mi pomáhali rodiče dětí, když jsem něčemu nerozuměla. Občas jsem pracovala více, než bylo dohodnuté. Mezi moje povinnosti patřilo, vzít děti na procházku nebo je zabavit doma. Vyzvedávala jsem je ve školce. Přípravovala jsem večeře nebo jsem pomáhala s jejich přípravou. Někdy jsem děti koupala. Vyměňovala jsem pleny a tak podobně. Dále jsem věšela prádlo a žehlila.

Děti byli celkem dobře vychovaní, ale velmi energičtí, občas dost divokí, někdy zlobily. Bylo to asi tím, že jich bylo pět, potřebovaly na sebe neustále upozorňovat. Čtyřletá dvojčata, o která jsem se hlavně starala, byla celkem hodná. Sedmiletá holčička zlobila nejvíce, o tu jsem se naštěstí starala jen občas.

Vztah mezi mnou a rodiči nebyl takový, jaký jsem si představovala. Spíše se jednalo o pracovní vztah a ne o přátelský. V rodině často bylo dusno kvůli osobním problémům.

Rodina se zajímala o Českou republiku, dokonce jsem jim vařila i české jídlo, ale jazyk jsem je neučila. S rodinou jsem byla na výletech v rámci pracovních povinností. Hlídala jsem děti na horách.

Našla jsem si mezi dalšími au-pairkami přátele. Trávila jsem s nimi volný čas. Cestovaly jsme, chodily jsme na piknik nebo se odreagovat do baru. Občas jsem zůstala sama s knížkou nebo jsem studovala jazyk, dívala se na filmy nebo sportovala.

Se svou českou rodinou jsem komunikovala přes skype a to jednou nebo dvakrát do týdne. Mý čeští přátelé mi záviděli tuto zahraniční zkušenost. Dost mne na dálku podporovali. Jako au-pair jsem stereotyp nezažila. Hodně jsem cestovala a poznávala nové lidi.

Co se týče rodiny, bylo to jako na houpačce, občas jsem se necítila jako součást rodiny jindy zase ano. S čím jsem naopak spokojená byla velmi, bylo stravování. Jedla jsem v rodině nebo venku s přáteli z jazykového kurzu. S finančním ohodnocením jsem byla spokojená, platili mi i jazykový kurz, který byl velmi drahý.

Kdybych měla definovat svůj status v rodině, řekla bych, že jsem byla kamarádka, uklízečka a chůva v jednom. I když byla matka občas ke mně kritická, myslím si, že se mnou byla rodina spokojená, jsem s ní stále v kontaktu, posíláme si fotky. Někdy bych je ráda jela navštívit.

Když pobývám v cizí zemi, cítím se více samostatná více zodpovědná a nezávislá. Proto mám pořád chuť zůstat v zahraničí. Vždy když jsem delší dobu v zahraničí (několik měsíců), natolik se sžiju s prostředím, že se mi nechce vůbec odjet, ale zároveň se těším domů na rodinu a přátele. Když jsem ale doma, chci se zase vrátit. Je to takový post-syndrom cestovatele. Zažiješ a naučíš se strašně moc věcí, uděláš si nové kamarády v podstatě během krátké doby. Stereotyp ti připadá vzdálený, zapomínáš, co to je. Vrátíš se domů a máš

z návratu do stereotypu takový strach, že hned zase přemýšlím kam odjet a zažít zase něco nového. Myslím si, že změny, které si s sebou odvezu s cizí země, ve mně zůstanou celý život.

14.5 Monika

S Monikou (23 let) se známe již řadu let. Přes sociální síť jsem se dozvěděla, že je právě s přítelem v Anglii a pracuje jako au-pair. Poslala jsem jí otázky k rozhovoru předem. Nevěděla jsem, zda je na ně už připravená odpovědět. Poslala mi je zpátky vyplněné v e-mailu v září 2016.

Jmenuji se Monika a před pár měsíci jsem se rozhodla stát au-pair. Můj sen byl pracovat v UK, stačilo by mi pracovat ve skladu, ale po brexitu jsem dostala strach, tak jsem se rozhodla pro au-pair. Vhodnou rodinu jsem hledala necelý měsíc. Odjeli jsme s přítelem na couple au-pair. To znamená, že já se starám o děti a o domácnost a přítel o zeleň a údržbové práce na domě. Zavolali jsme první rodině, která se nám líbila, a vyšlo to. Pak už jenom vyřídit papíry od doktorů a výpis z rejstříku trestů a mohli jsme jet.

Jak už jsem zmínila, mezi naše povinnosti patří péče o děti a dům. Staráme se o dva chlapce. Matka je rozvedená a pracovně velmi vytížená, takže se občas stává, že u dětí sedíme i v noci. Dostáváme 235 liber týdně (dohromady). Peníze dostáváme, i když děti jsou někde na výletě. Jsme s finančním ohodnocením spokojeni. V zemi chceme strávit rok, zatím jsme zde jenom pár měsíců. Od této zkušenosti očekávám osamostatnění, chtěla jsem si zlepšit jazyk.

Bála jsem se, že si nesesdnu s dětmi, nemám s nimi úplně dobrý vztah, ale zatím se moje obavy nepotvrdily. Při příjezdu jsme děti obdarovali taškou sladkostí, pexesem a matku vínem, myslím, že se jim to líbilo. Jazykový kurz zde nenavštěvujeme naše úroveň je v rozmezí B1 a B2. Naše povinnosti jsou trochu větší, než se předpokládalo, ale není tomu tak

vždy. Píšeme s nimi úkoly, vařím jim večeře a tak celkově se staráme o chod domácnosti. Děti jsou dost rozmazlené až zlé, museli jsme si u nich získat respekt, dnes už s nimi problémy skoro nemáme. Hodně si hrajeme, pomáhají mi vařit.

Vztah s rodiči máme vřelý, cítíme se v rodině vítaní. Oba znají Českou republiku, takže se o ní i zajímají, vařím občas česká jídla a myslím, že mají úspěch. Vlastně v rodině nejvíce vařím já, takže jsem s tímto stravováním velice spokojená. Někdy učím děti česká slova. Berou to jako hru a baví je to.

Někdy nás vezme rodina na večeři nebo na výlet, to je taky moc pěkné. Moc známých v Anglii ještě nemáme, jsme tu chvíli. Ale jezdíme s přítelem na výlety, taky voláme domů, co je tam nového. Používáme k tomu skype. Rodina nám s dětmi na dálku nepomáhá. Když jsem o našem odjezdu řekla přátelům, dost se divili, ale podporují nás.

I když se mi tady líbí, musím přiznat, že jsem zažila a zažívám stereotyp. Každý den to samé, vyklidit myčku, snídaně dětem, škola, vaření, hry, kroužky, večeře a postel.

Když jsem přemýšlela, jaký status v rodině mám, myslím, že pro děti jsem autorita a pro matku opora, matka mne má moc ráda, dává mi najevo, že je spokojená. Myslím, že za tu krátkou dobu, co tu jsme, jsem zaznamenala svůj největší úspěch v roli au-pair v tom, že se zlepšilo chování dětí, co se změní do budoucna a jak se změní já po návratu domů je ještě ve hvězdách.

14.6 Andy

S Andy (25 let) se známe už od střední školy, proto nebyl problém se s ní v srpnu 2016 sejít a udělat rozhovor o jejích zkušenostech, které získala jako au-pair. Tento rozhovor je k nahlédnutí v originální formě v přílohách.

Program au-pair, byl pro mě jasnou volbou, chtěla jsem odjet do zahraničí, rozšířit si obzory poznat nové lidi, cestovat zlepšit si jazyk. Hledala jsem zemi, kde bude jiná kultura, než je ta, na kterou jsme zvyklí v Česku proto Británie.

Správnou rodinu jsem našla přes agenturu, hledání trvalo 2-3 týdny. Dostala jsem více nabídek z agentury, proto jsem si rodinu mohla vybírat. Pracovní dobu mi rodiče stanovili podle rozvrhu dětí. Ve smlouvě jsme měla týdenní mzdu a pracovní doba byla stanovena na 45 hodin týdně. Pokud jsem z nějakého důvodu musela pracovat více hodin, dostala jsem peníze navíc. Stávalo se to poměrně často, matka dětí měla zdravotní problémy, takže mé pomoci bylo potřeba více. Měla jsem nárok na dva týdny placené dovolené. Pokud jsem chtěla nějaké volno navíc, mohla jsem, vše záleželo na domluvě.

V rodině jsem zůstala rok a poté jsem měsíc cestovala. Když si vzpomenu na očekávání, která jsem před cestou měla, vybaví se mi strach, byla to první zkušenost jako au-pair. Rodinu jsem znala pouze po telefonu, byla jsem nervózní. Nervozita ze mne spadla při mém příjezdu. Rodině jsem totiž koupila nějaké dárky a sladkosti na děti udělaly velký dojem.

Když jsem zrovna nehlídala, navštěvovala jsem jazykový kurz. Myslím, že jsem hodně v angličtině zlepšila. Nebojím se mluvit, ale stále mám mezery v gramatice.

Když zmíním, co zahrnovaly moje pracovní povinnosti, tak to byla péče o děti. Starala jsem se o jejich program, dělaly jsme společně úkoly, připravovala jsem svačiny, večeře a uklízela jsem jejich pokoje. S dětmi jsem neměla žádné větší problémy. Občas zlobily, ale jinak si myslím, že mě měly rády. Považovaly mě za kamarádku i autoritu, kterou musí poslouchat. Hodně času jsem s nimi trávila venku u jezera, vymýšlela jsem výlety, také jsme pekly a dívaly se na filmy.

Vztah mezi mnou a rodiči byl napjatý. Moje host mom byla nemocná a určitým způsobem žárlila na to, že mohu trávit čas s jejími dětmi a dávám jim to, co ona nemůže,

žárčila, i když host dad si se mnou povídal, a proto jsem se tedy od nich snažila distancovat a co nejvíce trávit svůj volný čas mimo rodinu.

Rodina se docela zajímala o to, z jaké země pocházím, děti jsem naučila pár slovíček, ale českou kuchyni jsem jim nevařila. Občas mne vzala rodina na výlet a tam jsme se o České republice bavili.

Musím říct, že jsem měla obrovské štěstí na lidi, spřátelila jsem se v okolí s několika místními mého věku, myslím si, že mezi námi vznikl velice silný přátelský vztah. Trávila jsem s nimi volný čas, chodili jsme cvičit, do kavárny, o víkendech jsme jezdili do hor.

Se svou českou rodinou jsme si psali sms, volali a i jsem posílala domů pohledy a balíčky o Vánocích. Rodina mne na dálku podporovala, ale nepotřebovala jsem žádné rady ohledně dětí, vaření apod. Přátelé v Česku reagovali na můj nápad stát se au-pair dobře.

Mysleli si, že mám spoustu volného času a žiji si svou pohádku.

Stereotyp jsem nezažila. V domě bylo pořád rušno, kvůli nemoci matky se zde střídali příbuzní. Co jsem naopak zažila, je to, že jsem necítila v rodině občas vítaná. Hostitelská rodina si neuvědomovala, že oni mi teď suplují mou rodinu, prostě se tak občas nechovali. Naopak jsem byla velice spokojená se stravováním, jsem vegetarián, ale vždy mi vyšli vstříc.

Finanční ohodnocení se mi nezdálo dostatečné. Au-pair často dělají mnohem víc než je v popisu jejich práce a částka, která je jim vyplácena každý týden je na tamější poměry velmi nízká. Přijde mi, že se i rodiny často na au-pair dívají jako na levnou pracovní sílu a dává jim to pocit, že toho mohou zneužívat. Nebrali mne jako člena rodiny, děti ve mně viděly kamarádku, ale rodiče „pouhou“ chůvu. Na druhou stranu musím říci, že se mnou rodina byla spokojená, byla jsem velice flexibilní au-pair. Jsem s nimi stále v kontaktu a doufám, že je v létě zase navštívím.

Jako au-pair jsem velice pyšná na to, co jsem naučila své svěřence. Naučila jsem je větší zodpovědnosti a naučila jsem je trávit čas venku.

Být au-pair mne změnilo. Chybí mi angličtina, chybí mi cestování. Jsem více samostatná, víc si věřím a zjistila jsem, že cestování mne velice naplňuje. Změny jsem na sobě začala pozorovat už od hledání rodiny, chtělo to odvahu pustit se do nových věcí. Změny na sobě pociťuji pořád. Tato zkušenost mi otevřela oči. Chci se vrátit zpět do zahraničí, chci se dál rozvíjet. Doufám, že všechny změny mi vydrží po celý život.

14.7 Shrnutí

Ve své diplomové práci a především v této kapitole jsem pracovala se šesti dívkami, každá z dívek je jiná a každá zažila či zažívá svůj jedinečný příběh jako au-pair. I když dívky pracovaly u různých rodin, staraly se o odlišné děti, mým cílem v této kapitole je najít pojítka mezi příběhy. Jakým obdobným situacím, pocitům a změnám byly dívky vystaveny?

Při rozhodování stát se au-pair si chtěly dívky rozšířit obzory, zlepšit si anglický jazyk, poznat novou zemi, poznat nové lidi nebo se osamostatnit. Čtyři z nich hledaly rodinu na vlastní pěst pomocí internetových portálů určených právě pro budoucí au-pair, zbývající dvě toto hledání svěřilo agenturám.

Musím přiznat, že mne při zpracování rozhovorů překvapilo, že podmínky u všech šesti dívek nebyly dodrženy. Všechny dívky pracovaly více, než bylo dohodnuto. Nechci tyto odpovědi generalizovat. Nemohu tvrdit, že všechny rodiny na britských ostrovech či v Irsku, nedodrží sliby, které dali. Otázkou zůstává, zda alespoň shodné odpovědi dívek nestojí k zamyšlení.

Pracovala jsem s dívkami, které vydržely v hostitelských rodinách různě dlouhou dobu například pouze jedno léto nebo pár měsíců či naopak celý rok. Myslím si, že právě doba strávená v rodině má vliv na změny, které se na dívce projeví, ale o tom až později. Pouze jedna z mých informátorek je stále v rodině, proto její myšlenky na práci au-pair jsou stále

živé a neustále se vyvíjí. Nemůžeme ale u ní posoudit, jaké změny se u ní projeví po návratu do České republiky.

Dívky jely do rodin se strachem i plná očekávání. Úplně každá z nich přivezla rodinám dárky na uvítanou. (Četla jsem několik beletristických knih zaměřené právě na au-pair i knihy a články určené k tomu jak se na práci au-pair doma připravit. Ve všech se dočteme, že dárky na uvítanou jsou prostě nezbytností - viz Dömeny 2003).

Co se týče kurzů angličtiny, je to půl na půl. Polovina rodin au-pair zařídila kurz angličtiny. Zbývajícím dívkám jazykový kurz nebyl nabídnut. V případě Niny to ani nebylo možné (au-pair na venkově bez možnosti dalšího vzdělávání).

Co se týče vztahu mezi au-pair a dětmi, také mají dívky odlišné zkušenosti. Moje informátorky měly různý počet svěřenců a odlišné povinnosti vůči nim. S rodiči mají dívky také vztah rozporuplný. Setkala jsem se se vztahy bezproblémovými i takřka kritickými. Některé matky žárlí na vztah mezi dětmi a au-pair, což se projevuje především na vztahu mezi matkou a au-pair.

Je zajímavé, jak rodiny odlišně přistupují k tomu, odkud au-pair pochází. Některé jsou nadšené, rádi se o České republice něco dozvědí, jiným je zázemí dívky úplně lhostejné. Rodiny mých informátorek byli velice vstřícné, co se týče výletů. Pouze jedna z dívek na výlety s rodinou nejezdila. Musím uznat, že toto zjištění mne velice mile překvapilo. Já sama jako au-pair jsem jezdila s rodinou pouze na nákupy.

Všechny dívky komunikovaly s domovem pomocí skypu. Tato informace mne moc nepřekvapila, je to nejjednodušší způsob jak se zadarmo spojit s rodinou. Občas dívky používaly ke komunikaci sms nebo také poštu.

Díky vlastní zkušenosti au-pair jsem se dívek ptala, zda zažily stereotyp. Pouze dvě dívky odpověděly kladně. Stále se opakující činnost v úklidu či stále se opakující hry s dětmi tyto au-pair považují za stereotyp.

Až na jednu výjimku, dívky byly spokojené s jídlem, rodina jim kupovala potraviny, které chtěly, dívky se mohly samy vařit, takže byly spokojené a netrpěly hladem, což se neshoduje s tím, co jsem se dočetla v různých publikacích a co jsem sama zažila (Dömeny 2003).

Dívky se samy definovaly ve vztahu k rodině jako služky, chůvy, kamarádky authority. Takže jedno přesné slovo, které by definovalo au-pair, jsem nenašla.

Na otázku zda s nimi byla rodina spokojená, jsem nedostala také jednotnou odpověď. Jedna dívka přiznala, že si myslí, že rodina s ní nebyla spokojená, není s ní už v kontaktu, psala jim, volala, ale bez odezvy. Přesně nevím, co se mezi ní a rodinou stalo, ale zřejmě to narušilo vztah.

S čím naopak nebyly spokojené dívky, bylo finanční ohodnocení, některé si myslí, že za práci au-pair by mělo být lépe placeno. Je to zodpovědnost hlídat děti, je to psychicky i časově náročné, některé si v rodině připadaly jako levné pracovní síly a ne členové rodiny, které lehce vypomáhají. Kapesné tedy není pro au-pair dostačující. Až na jednu dívku, všechny přiznaly, že by si za své povinnosti představovaly více.

Co se týče změn, které na sobě au-pair pocítily, jednalo se nejvíce o pocit samostatnosti. Cítí se více nezávislé, dostaly chuť cestovat, nebojí se mluvit anglicky, vědí, že svět nekončí doma, ale že je plný možností, dívky jsou více zodpovědné a více nezávislé. Změnil se jim pohled na práci au-pair, který měly před odjezdem, není to taková legrace, jak se zdálo. Nebojí se něco chtít, už ví, že není nemožné to dokázat. Když jsem zpracovávala otázky na změnu, která se odehrála v dívkách, byla jsem velice pyšná. Změny jsou veskrze pozitivní a užitečné pro budoucí život, či povolání. Tyto dívky zažily zkušenost, která některým opravdu změnila život. Je důležité přihlídnout k době pobytu v zahraničí. Pokud dívka strávila v cizině jen několik měsíců, není tato změna tak intenzivní.

15 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo přiblížit strasti, radost či každodennost au-pair a odpovědět si na výzkumnou otázku. K tomu jsem požila jak etnografické pasáže, tak vhodnou literaturu. Tyto dva pilíře jsem se nesnažila separovat, naopak jsem se snažila o prolínání teorie s praxí.

Za středobod práce považuji rozhovory s informátorkami, které prakticky dokreslují všechny předešlé kapitoly. Etnografická část složená mými poznámkami z terénního deníku považuji také za důležitou. Mohla jsem tak porovnat své zážitky se zážitky informátorek. Je zajímavé, jak se někdy shoduje etnografie s odpověďmi informátorek a v některých případech vůbec.

První kapitoly jsou věnovány jazyku, transnacionalismu, migraci, stereotypu či stravování. Na obdobné věci se ptám i svých informátorek, což v poslední části práce shrnují vyprávěné rozhovory s nimi.

Před psaním celé práce jsem si stanovila výzkumnou otázku a to jak se mění status, role a identita au-pair při příjezdu do cílové země a jak se tato změna projevuje po návratu domů. Jak se tedy mění status, role a identita? Na tuto otázku se nedá odpovědět jednotně. Velice záleží na tom, jak dlouho dobu dívka stráví v hostitelské rodině. Zjistila jsem, že čím kratší dobu dívka v rodině zůstane, tím jsou změny menší. Dále velice záleží na tom, jak se rodina k dívce chová. Vztah mezi rodiči a dívkou a dětmi a dívkou považuji za klíčový. Pokud dívka zažívá v rodině jen samá příkoří, tím spíš se vrátí domů dříve a změny nejsou tak výrazné. Pokud si dívka nerozumí s dětmi je to také veliký v některých případech dokonce neřešitelný problém. Záleží i na místě, kde dívka jako au-pair pracuje. Pokud je to místo, kde má přátele či možnost navštěvovat jazykový kurz, vzpomíná na zkušenost au-pair lépe. Pozoruje na sobě pozitivní změnu. Je samostatnější, lépe ovládá daný jazyk, má touhu cestovat a zažívat nové věci.

Velice podstatné je, jaký status a roli v rodině dívce přidělí. Pokud se spíše cítí jako služka, neměla v rodině ty nejlepší vztahy. Některé dívky uvádějí, že se cítily jako kamarádky, uklízečky, učitelky. Co se týče role v rodině, je velice zajímavé, jak se v tomto případě všechny odpovědi dívek shodují. Před odjezdem si dívky s rodinou určily míru svých povinností, a jakou roli budou v rodině vykonávat, někdy šlo pouze o hlídání dětí s drobným úklidem, jindy o větší úklid a starání o děti i zvířata. Po příjezdu do hostitelské rodiny jsou dívkám povinnosti navýšeny a to bez výjimky. Občas jsou za tyto „přesčasy“ dodatečně finančně ohodnoceny, ale někdy ani to ne. Dívky dále tvrdí, že nebyly spokojeny s finančním ohodnocením a ty, které spokojeny byly, tvrdí, že jsou sice spokojené, ale za práci au-pair je to stále směšná částka. Málo lidí si uvědomuje, jak zodpovědná a psychicky náročná tato práce je. Dívky za ní dostávají kapesné, které se rozhodně nepodobá standartnímu platu dané země.

16 Seznam literatury

Anderson, B. 2007 "A Very Private Business Exploring the Demand for Migrant Domestic Workers." *European Journal of Women's Studies* 14.3: 247-264.

Bahma, M. 2005. Latentná ekonomika kultúrnej výmeny au pair. In: *Sociológia*. Bratislava: Sociologický ústav SAV, s. 449-474. Dostupné z: <https://www.sav.sk/journals/uploads/020610433.pdf> [19.9.2016]

Braunová, P. 2011. *Česká služka, aneb, Byla jsem au-pair*. Praha: Albatros

Búriková, Z., D. Miller. 2013. *Au-pair*. Praha: Sociologické nakladatelství

Cox, R., R. Narula. 2003 "Playing happy families: rules and relationships in au pair employing households in London, England." *Gender, Place and Culture* 10.4: 333-344.

Dömeny, E. 2003. *Slečna au-pair, aneb, Jak jsem pečovala o anglické děti*. Praha: Formát.

Goffman, E. 1999. *Všichni hrajeme divadlo: Sebeprezentace v každodenním životě*. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon.

Hess, S. 2006. "'I am not willing to return at this time...'-Transmigration of Eastern European Women as Transformation. Strategy." *Acta Ethnographica Hungarica* 51: 31-42.

Hess, S., A. Puckhaber. 2004. "'Big sisters' are better domestic servants?! comments on the booming au pair business." *Feminist Review* 77.1: 65-78.

Nagy, C. B. 2008. "Linguistic and Socio- Cultural Outcomes of the Au Pair Experience in the United Kingdom." *Linguistic and Inteculturual Communcation* 8. 3: 172-191.

Palát, M. 2013. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: Teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing.

Parrenas, R. S. 2001. *Servants of Globalization: Women, Migration and domestic Work*. Standford: *Standford University Press*.

Pedraza, S. 1991 *Women and Migration: The Social Consequences of Gender*. Dostupné z:<http://www.jstor.org/discover/10.2307/2083345?sid=21105859427351&uid=4&uid=3737856&uid=2> [4.2.2015].

Pink, S. 2000. "Informants' who come'home'." *Constructing the field: Ethnographic fieldwork in the contemporary world* s.96-119.

Rollins, J. 1985. *Between Women: Domestic and their employers*. Philadelphia: Temple University Press.

Szaló, C. 2007. *Transnacionální migrace: proměny identit, hranic a vědění o nich*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury.

Vertovec. S. 2009. *Transnationalism*. New York: Routledge

Walkerdine, V. 2006 "*Workers in the new economy: Transformation as border crossing*." *Ethos* 34.1: 10-41.

Yodanis, C. 2005. Foreign Visitor, Exchange Student, or Family Member? A Study of Au Pair Policies in the United States, United Kingdom, and Australia. *International Journal of Sociology and Social Policy* roč. 25, č. 9, s. 41-64 Dostupné z: <http://www.emeraldinsight.com/doi/abs/10.1108/01443330510791171> [4.2.2015].

Seznam příloh:

- I. Ukázka originálního rozhovoru s informatorkou Andy

Přílohy:

I. Ukázka originálního rozhovoru s informátorkou Andy:

Proč ses rozhodla stát au-pair?

Chtěla jsem odjet do zahraničí a rozšířit si obzory, poznat nové lidi, cestovat, zlepšit si jazyk.

Proč zrovna sis vybrala tuto zemi?

Protože jsem chtěla zažít něco odlišného, zkrátka hledala jsem zemi s jinou kulturou než českou.

Jak si hledala rodinu? Jak dlouho trvalo hledání?

Rodinu jsem hledala přes agenturu. Trvalo mi zhruba 2-3 týdny si najít rodinu, pro kterou jsem se nakonec rozhodla. Nabídek bylo více.

Jaké podmínky ti rodina dala – pracovní doba, ohodnocení, volno apod.

Pracovní dobu jsem měla stanovenou podle rozvrhu dětí. Ve smlouvě byla určena týdenní mzda a pracovní doba 45 hodin týdně, pokud jsem pracovala více, dostávala jsem za to extra placeno. Volno jsem si mohla vybírat dle svého uvážení, ale měla jsem nárok minimálně na dva týdny placené dovolené. Zbytek byl na domluvě a byl neplacený.

Na jak dlouho si do země jela?

Byla jsem tam rok s rodinou a měsíc cestovně.

Jela si tam s nějakým očekáváním?

Spíš jsem tam jela se strachem. Byla to moje první zkušenost jakožto au-pair a s rodinou jsem si volala pouze dvakrát. Byla jsem tedy dost nervózní, jestli nám to bude fungovat.

Kupovala si rodině nějaké dárky na uvítanou?

Každému jsem se snažila něco přivést. Měla jsem dárky nejen pro děti, ale i rodiče a dokonce prarodiče a bývalou au-pair. Největší úspěch měly sladkosti.

Navštěvovala si nějaký jazykový kurz?

Měla jsem dva kurzy.

Jaká byla tvoje úroveň angličtiny před odjezdem?

Řekla bych, že v celku dobrá, ale bála jsem se mluvit. Tahle ostýchavost zmizela úplně a až na hodně odborné věci se dokážu bavit o čemkoliv. S gramatikou je to pořád stejně těžké, ale učím se.

Pracovala si v rámci dohody s rodinou nebo i více?

Jak jsem již zmiňovala, pracovala jsem více. Někdy i 60 hodin týdně. Ale to bylo především kvůli situaci, ve které má rodina byla. Maminka dětí je nemocná, a proto byla extra pomoc vždy třeba.

Jaké byly tvoje pracovní povinnosti?

V podstatě jsem se opravdu starala jen o děti. Péče o ně, jejich program, úkoly, svačiny, večere, udržování pořádku v jejich pokojích.

Co chování dětí?

Neměla jsem s nimi žádné větší problémy. Ano, občas to bylo složité, ale tak jako to u dětí bývá. Braly mě jako kamarádku i jako autoritu, kterou musí poslouchat. A tedy až na pár výjimek nám to fungovalo.

Jak jste spolu trávili čas?

Snažila jsem se je hodně brát ven, spoustu času jsme tedy trávili v parku, u jezera, vymýšlela jsem pro ně různé výlety. Hodně jsme pekli a dělali crafts. Občas jsme měli movie night, když jsem hlídala i večer.

Jaký byl vztah mezi tebou a rodiči?

Vztah mezi mnou a rodiči byl napjatý. Moje host mom byla nemocná a určitým způsobem žárlila na to, že mohu trávit čas s jejími dětmi a dávám jim to, co ona nemůže, žárlila, i když host dad si se mnou povídal, a proto jsem se tedy od nich snažila distancovat a co nejvíce trávit svůj volný čas mimo rodinu. Vše to bylo mnohem složitější, ale dá se tedy říci, že ten náš vztah byl napjatý.

Měla rodina zájem dozvědět se něco o Česku?

Rodina zájem měla především tedy prarodiče i děti. Děti se zajímaly o jazyk a tak jsem pár slovíčkům naučila.

Vařila si česká jídla?

Česká jídla se nevařila.

Učila si je český jazyk?

Ano učila.

Brala tě rodina na výlety?

Byly jsme párkrát na výletě, ale vzhledem ke zdravotnímu stavu host mom to bylo výjimečné. Spíš jsem brala já děti.

Měla nebo jsi našla v okolí nějaké přátele?

Měla jsem v okolí spoustu přátel a pár hodně blízkých. To mě v těžkých chvílích zachraňovalo. Vytvořili jsme si za tu krátkou dobu tak silný vztah, že přebije i mnohá přátelství, která trvala víc než 10 let.

Jak si trávila volný čas?

Volný čas jsme trávila aktivně. Během týdne jsem chodila cvičit, běhat, studovala jsem, občas jsme zašli večer posedět do kavárny. O víkendech jsem vždy byla pryč, jezdila jsem do hor a na výlety po okolí, či trávila čas u jezera.

Jakým způsobem si komunikovala se svou rodinou z Česka?

Psali jsme si sms, občas si volali. Posílala jsem i pohledy, na Vánoce balíčky.

Pomáhala ti tvoje rodina s dětmi, s jazykem na dálku?

Ne. Pomoc nebyla potřeba.

Jaké byly ohlasy tvých přátel z Česka, na to že pracuješ jako au-pair?

Asi dobré. Ale nevěděli většinou nic, co se týče práce. Spíš měli představu, že mám spoustu volného času, jen cestuju a žiju si pohádku.

Zažila si stereotyp? Pokud ano mohla bys mi ho blíže přiblížit?

Stereotyp jsem moc nezažila. S rodinou jsem se i stěhovala, navíc host mom byla stále střídavě v dobrém a špatném zdravotním stavu a do toho v domě dalších 5 příbuzných, co se snažilo pomoci, takže já opravdu neměla moc příležitost zajet si do stereotypu.

Cítila si se v rodině vítaná?

Cítila jsem se vítaná, ale ze začátku se objevily situace, kdy mi to tak nepřišlo. Kdy oni si zkrátka neuvědomovali, že jsou mojí druhou rodinou a že tam nikoho jiného nemám.

Jak si byla spokojená se stravováním?

Se stravováním jsem byla velmi spokojená. Měla jsem povoleno si kupovat, co chci. Navíc jsem vegetarián a vždy na mě brali ohledy.

Jak si byla spokojená s finančním ohodnocením? Zdálo se ti přiměřené povinnostem?

Finanční ohodnocení se mi nezdálo dostatečné. Au-pair často dělají mnohem víc než je v popisu jejich práce a částka, která je jim vyplácená každý týden je na tamější poměry velmi nízká. Přijde mi, že se i rodiny často na au-pair dívají jako na levnou pracovní sílu a dává jim to pocit, že toho mohou zneužívat.

Jaký byl tvůj status?

Kamarádka z pohledu dětí, chůva z pohledu rodičů.

Jak si myslíš, že s tebou byla rodina spokojená?

Myslím si, že byli spokojeni. Vždy jsem jim vyšla vstříc a byla velmi flexibilní.

Jsi s ní stále v kontaktu?

Ano jsme, ráda bych se tam na léto vrátila za nimi.

Co si děti naučila za svůj pobyt nového?

Naučila jsem je větší zodpovědnosti za svoje věci. Naučila jsem je trávit více času venku.

Změnilo se u tebe něco po návratu domů? Vztah dětem? K jazyku? K cizí zemi?

Změnilo se všechno. Prostředí i lidi tam a tady jsou úplně odlišní a mně to chybí. Chybí mi angličtina i ten pocit, že jsem na cestě a všechno je neustále nové a dobrodružné.

Máš pocit, že ses v zahraničí změnila?

Ano, naučila jsem se být 100% samostatná a víc si věřit. Taky jsem zjistila, že cestování mě neuvěřitelně naplňuje.

Pokud ano, kdy si proměnu začala pozorovat a jak probíhala?

Už od začátku, od podání přihlášky. Celý ten proces nutí člověka odvážit se a osamostatnit se, je to velký krok rozhodnout se někam odjet na rok do neznáma k neznámým lidem.

Jak probíhala, když jsi byla v zahraničí a jak po návratu domů?

Změna trvá a já si uvědomila, že jsou i jiné možnosti. Zkrátka otevřelo mi to oči a ty se nezavřely ani s návratem domů. Naopak chci zpátky do zahraničí, abych si mohla plnit nové výzvy a i osobnostně se rozvíjet dál.

Co z těch změn ti zůstalo do dneška?

Vše, jsem samostatná, víc si věřím a chci cestovat dál.

Myslíš, že ti tyto změny vydrží na celý život?

V to doufám.